

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΑΖ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 — ΤΗΛ. 27.689 | 20 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1960 | ΑΡΙΘ. 20

ΕΧΕΙ ΒΑΘΥΤΑΤΗΝ ΕΠΙΓΝΩΣΙΝ

Υπὸ τὴν εὐστροφὸν καὶ πεπνυμένην ἡγεσίαν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Θεοκλήτου ἐπερατώθησαν, θεῖα συνάρσει, αἱ ἐργασίαι τῆς νέας Συνόδου τῆς σεπτῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἑλλάδος.

Πολλὰ ὑπῆρξαν τὰ προγραμματισθέντα καὶ συζητηθέντα κατ' αὐτὴν θέματα. Ὑπερκερασθείσης δὲ τῆς πρὸς τοῦτο ὑψισταμένης τυπικῆς δυσχερείας, συνεζητήθη τὸ θεμελιώδες διὰ τὴν Ἐκκλησίαν θέμα τοῦ Καταστατικοῦ τῆς Χάρτου καὶ τὰ σημεῖα ἐκεῖνα, εἰς ἃ ὑψίστανται διαφοραὶ τινὲς πρὸς τὴν Πολιτείαν. Ἐμπεριστατωμένη ὑπῆρξεν ἡ γενομένη ὑπὸ διαπροεποῦς Ἱεράρχου ἐπὶ τούτου εἰσήγησις. Καὶ ἐξηρμένη συμπάσης τῆς Ἱεραρχίας ἡ διάθεσις.

Ἐνδόχεια δὲ ὀλοφύχως, ὅπως ἀρθῆ πᾶσα ἀντιγνωμία. Καὶ εἴμεθα βέβαιοι περὶ τούτου. Διότι καλοπροαίρετος ἀπολύτως εἶναι ἀμφοτέρωθεν ἡ πρόθεσις. Καὶ πλήρης κατανοήσεως καὶ σεβασμοῦ πρὸς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν μας ἐξεδηλώθη πάντοτε καὶ τοῦ Ὑπουργοῦ ἐπὶ τῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων κ. Βογιατζῆ καὶ τοῦ Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως κ. Καραμανλῆ ἡ διάθεσις καὶ ἡ μέριμνα.

Θὰ διαφρευθοῦν οὕτως ὅλοι αἱ δυσοίονοι προβλέψεις εὐαρίθμων ἐφημεριδογράφων, οἱ ὅποιοι, ἐπισημαίνοντες προχειρολόγως τὰς ἀναφρομένας ἐκάστοτε ἀντιγνωμίας μεταξὺ Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, ἀναμένουν ἔντασιν τῶν μεταξὺ αὐτῶν ἀρμονικῶν σχέσεων. Καὶ θὰ ἀπογοητευθοῦν ἀσφαλῶς ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ αὐστηροὶ επικριταί, οἱ ὅποιοι ἀξιοῦν—εὐλόγως—ὅπως ἀναπαύηται ἡ ἐγκόσμιος ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῆς ἀπολύτου ἀγνότη-

τος καὶ καθαρότητος. Λησμονοῦν ὅμως, ὅτι ἡ ἀπόκτησις τῆς, κατὰ τρόπον ἀπόλυτον, εἶναι ἰδεῶδες ἀνέφικτον εἰς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν. Καὶ ὅτι εἶναι ἀδύνατον ἐντὸς τοῦ ἁμαρτωλοῦ αὐτοῦ κόσμου τῆς φθορᾶς καὶ τῆς ἀναγκαιότητος, ν' ἀποτελεῖται ὀλόκληρον τὸ πλήρωμά της ἀπὸ ἐνσάρκους ἀγγέλους. Ὅπως ἄλλως τε τοῦτο συνέβη εἰς πᾶσαν ἐποχὴν καὶ εἰς πᾶσαν περίοδον. Ἡμεῖς πιστεύομεν ἀκραδάντως, ὅπως ἤδη ἐγράψαμεν, ὅτι συνεχῶς ἀνοῦσα ἀποβαίνει ἡ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν. Καὶ τοῦτο διεπιστώθη καὶ προσφάτως, καθ' ὅλας τὰς συζητήσεις τῆς θεοσυλλέκτου Ἱεραρχίας μας.

*

Καὶ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ, θεωροῦμεν καθήκον μας νὰ διακηρύξωμεν, ὅτι ἀποτελεῖ ἀδικαιολόγητον παρανόησιν καὶ σφάλμα μέγα, τὸ νὰ πιστεύεται καὶ νὰ γράφεται, ὅτι δῆθεν ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν διεκδικεῖ δι' ἑαυτὴν τὸ δικαίωμα τοῦ νομοθετεῖν.

Ὁρθοδοξοῦσα αὕτη ἐν παντί, ἔχει βαθυτάτην τὴν ἐπίγνωσιν, ὅτι ἡ φύσις τῆς εἶναι πρὸ παντός Οἰκουμενικῆ, καὶ μυστικῆ, καὶ ἀόρατος καὶ ἀποδίδει «τὰ τοῦ Καίσαρος τῷ Καίσαρι». Ἀλλ' ἐν ταύτῳ, ὅτι εἶναι καὶ ἐγκόσμιος. Διότι δι' αὐτῆς πραγματοποιεῖται ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ κόσμῳ. Εἶναι τὸ μυστικὸν σῶμα τοῦ Κυρίου, ὅστις κατήλθεν ἐπὶ τῆς Γῆς καὶ ἐσταυρώθη καὶ ἀνέστη. Καὶ ὁ κόσμος ὅλος ἔκτοτε ἀκολουθεῖ τὸν ὑπογραμμὸν του καὶ τὴν ὁδὸν του. Ὅδον καὶ ὑπογραμμὸν Σταυρώσεως καὶ Ἀναστάσεως. «Χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ ὑμῶν, ὑμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμὸν, ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖς ἵχνεσιν αὐτοῦ» (Α' Πέτρος, β', 21). Εἶναι διὰ τοῦτο ἡ Ἐκκλησία ἡ πραγματικότης τοῦ Χριστια-

ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟΝ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΗΣ ΙΖ' ΣΥΝΟΔΟΥ ΤΗΣ ΣΕΠΤΗΣ ΙΕΡΑΡΧΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Συνεδρία Α' τῆς 1ης Ὀκτωβρίου 1960.

Τῇ 1ῃ Ὀκτωβρίου, ἡμέρα Σαββάτω, ἐγένετο ἡ ἐναρξίς τῶν ἐργασιῶν τῆς 17ης συνελεύσεως τῆς Ἱεραρχίας Συνόδου τῆς Σεπτῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Θεοκλήτου.

Τῇ πρωτῇ τῆς ἡμέρας ταύτης, ὥρα 8 π.μ., συμφώνως πρὸς τὸ ὑπὸ τῆς Δ. Ἱεραρχίας Συνόδου καταρτισθὲν πρόγραμμα, ἐτελέσθη εἰς τὸν Ἱ. Μητροπολιτικὸν Ναὸν Θεία Λειτουργία ὑπὸ τοῦ νεωτέρου τῆ τάξει Σεβ. Μητροπολίτου Ἀθηνῶν κ. Παντελεήμονος, τὴν ὁποίαν παρηκολούθησαν ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος, οἱ ἀποτελοῦντες μέλη τῆς Σεπτῆς Ἱεραρχίας Σεβ. Ἀρχιερεῖς, ὁ παρὰ τῆ Ἱ. Συνόδου Βασιλικὸς Ἐπίτροπος Καθηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Ἰωάννης Καρμίρης, πολλοὶ κληρικοὶ τῆς Ἱεραρχίας Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ πλῆθος εὐσεβῶν χριστιανῶν. Μετὰ δὲ τὴν Θ. Λειτουργίαν καὶ περὶ ὥραν 10ην π. μ. ἐγένετο ἐν τῇ ἐντὸς τοῦ Συνοδικοῦ Μεγάρου αἰθούσῃ τῶν συνεδριῶν τῆς Ἱεραρχίας Συνόδου ἡ πρώτη συνεδρία, καθ' ἣν παρέστησαν ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος, οἱ ἐν ἐνεργείᾳ Σεβ. Ἀρχιερεῖς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, πλὴν δέκα Ἀρχιερέων κωλυθέντων, ὁ παρὰ τῆ Ἱ. Συνόδου Βασιλικὸς Ἐπίτροπος Καθηγητῆς κ. Ἰωάννης Καρμίρης καὶ ὁ παρὰ τῷ Ὑπουργεῖῳ Ὀρθοσκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας Γενικὸς Διευθυντῆς Ὀρθοσκευμάτων καθηγητῆς κ. Βασίλειος Ἰωαννίδης. Ὁ κ. Ὑπουργὸς δὲν παρέστη ἕνεκα κωλύματος.

Κατὰ τὴν ἐναρκτήριον ταύτην συνεδρίαν, μετὰ τὴν, ἐπὶ τῇ ἐναρξίᾳ τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἱεραρχίας τέλεσιν εἰδικῆς ἀκολουθίας, ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος

νοποιημένου κόσμου. Καὶ ἀποτελεῖ ἀντικείμενον πίστεως, ὡς τοῦτο καθορίζεται σαφέστατα ὑπὸ τοῦ Συμβόλου τῆς ἱεραρχίας ἡμῶν Πίστεως.

*

Ἄλλ' ὅπως οἱ κοσμικοὶ δικασταὶ ἐν τῇ ἀπονομῇ τῆς Δικαιοσύνης ἓνα καὶ μόνον ὑπέροτατον Ἀρχοντα καὶ Ἐξουσιαστὴν γνωρίζουσι, τὸν Νόμον, ὅστις ἄρχει καὶ βασιλεύει τῶν πάντων τοιοντοτρόπως, καὶ διὰ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν μας, ἀλάθητον κριτήριον πάσης Ἐκκλησιαστικῆς νομοθεσίας παραμένει τὸ Εὐαγγέλιον καὶ αἱ διατάξεις τῶν θεοδηγῆτων Οἰκουμενικῶν Συνόδων. Καὶ οἱ ταγοὶ τῆς Ἐκκλησίας μας, καθιερούμενοι διὰ τῆς χειροτο-

προσεφώνησε τοὺς Σεβ. Συνέδρους, ἀπευθύνει εἰς αὐτοὺς «θερμότατον ἐν Χριστῷ ἀδελφικὸν χαιρετισμὸν», ὑπομνήσας τὰ θέματα τῆς ἡμερησίας διατάξεως καὶ κηρύξας τὴν ἐναρξίαν τῶν ἐργασιῶν τῆς ΙΖ' τακτικῆς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Εἶτα ἀντεφώνησε δι' ὀλίγων ὁ ἐκ τῶν παρόντων Σεβ. Ἀρχιερέων πρῶτος τῆ τάξει Σεβ. Μητροπολίτης Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης κ. Προκόπιος. ἐν συνεχείᾳ δ' ὁ παριστάμενος Βασιλικὸς Ἐπίτροπος παρὰ τῆ Ἱ. Συνόδου Καθηγητῆς κ. Ἰωάννης Καρμίρης ἐχαίρετῆσεν ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως τὴν Σεπτῆν Ἱεραρχίαν, εὐχρηθεὶς ὑπὲρ πλήρους εὐδοκίας τοῦ ἔργου αὐτῆς.

Ἀκολούθως καθωρίσθη, ὅπως τὴν ἐπὶ τοῦ Τύπου Ἐπιτροπὴν τῆς παρούσης Συνόδου ἀποτελέσωσιν οἱ Σεβ. Μητροπολίται Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμων. Μυτιλήνης κ. Ἰάκωβος καὶ Φθιώτιδος κ. Δαμασκηνός.

Ἐν συνεχείᾳ, μετὰ εὐρείαν συζήτησιν, ἐβεβαιώθη ἡ ἀνάγκη, ὅπως ψηφισθῇ ὁ ἐνιαῖος Καταστατικὸς Χάρτης τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀναβληθείσης τῆς λήψεως ἀποφάσεως ἐπὶ τῶν δεόντων γενέσθαι διὰ τὴν ἐπομένῃν συνεδρίαν.

Συνεδρία Β' τῆς 4ης Ὀκτωβρίου 1960.

Παραρπεσοῦσης τῆς Κυριακῆς 2ας Ὀκτωβρίου καὶ τῆς Δευτέρας 3ης Ὀκτωβρίου (ἑορτῆς τοῦ ἁγ. Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου), ἡ Β' Συνεδρία ἐγένετο τῇ 4ῃ Ὀκτωβρίου, ἡμέρα Τρίτη. Εἰς τὴν Β' Συνεδρίαν παρευρέθησαν μετὰ τοῦ Μακαριωτάτου Προέδρου 56 Σεβ. Ἀρχιερεῖς, ἀπουσίαζον δὲ 10. Κατὰ ταύτην καὶ μετ' ἐκτενῆ εἰσήγησιν τοῦ Σεβ. Μητροπο-

νίας, χριόμενοι τὸ μυσταγωγικὸν καὶ τελετουργικὸν τοῦ Πνεύματος χρίσμα, καὶ συναρμολογούμενοι εἰς ἓν ὀλομελὲς καὶ ἄσπιον σῶμα, μίαν ἔχον κεφαλὴν τὸν Χριστόν. καθήκον ἱερώτατον ἔχον νὰ ἐπαρτυροῦν, ὅπως παραμένῃ ἀκαινοτόμητος καὶ ἀναλλοίωτος ἡ ἐμπιστευθεῖσα εἰς αὐτοὺς παρακαταθήκη. Καὶ νὰ συντελοῦν, ὅπως ἐξοβελίζηται εἰς τὰ ἐκάστοτε νομοθετούμενα πᾶν τὸ ἀντιπίπτον πρὸς τὴν Ἱεράν Παράδοσιν καὶ τοὺς ἱεροὺς Κανόνας, οἱ ὁποῖοι, ἄλλως τε, κατοχυροῦνται καὶ ὑπὸ τοῦ Συντάγματος.

Αὕτη εἶναι ἡ ἀλήθεια ὡς πρὸς τὴν ζητούμενην ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας σύμφωνον γνώμην, διὰ πᾶν Ἐκκλησιαστικὸν νομοθέτημα.

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος καὶ οἱ πλείστοι τῶν Σεβ. Ἀρχιερέων, οἵτινες μετέσχον τῆς ΙΖ' Συνόδου
τῆς Σεπτῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἑσολησίας τῆς Ἑλλάδος.

λίτου Κορινθίας κ. Προκοπίου ἐπὶ τοῦ θέματος τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ μετ' εὐρείαν σχετικὴν συζήτησιν, ἀπεφασίσθη, ὅπως Ἐπιτροπὴ, ἀποτελουμένη ἐκ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Θεοκλήτου, ὡς Προέδρου, καὶ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Σάμου καὶ Ἰκαρίας κ. Εἰρηναίου, Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος κ. Ἰακώβου, Μεσσηνίας κ. Χρυσοστόμου, Μαρωνείας κ. Τιμοθέου καὶ Κίτρους κ. Βαρνάβα, ὡς μελῶν—, ἐπισκεφθῆ τὸν Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως κ. Κωνστ. Καραμανλῆν καὶ ζητήσῃ παρ' αὐτοῦ τὴν, ὡς ἔχει, ψήφισιν τοῦ ἐνιαίου Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας καὶ ρυθμισθῆ ὀριστικῶς τὸ θέμα τῆς μισθοδοσίας τῶν Ἐφημεριῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Συνεδρία Γ' τῆς 5ης Ὀκτωβρίου 1960.

Κατὰ τὴν Γ' Συνεδρίαν, εἰς τὴν ὁποίαν παρευρίσκοντο μετὰ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου 56 Σεβ. Ἀρχιερεῖς καὶ ἀπουσίαζον 10, συνεχίσθη ἡ ἐπὶ τοῦ θέματος τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου συζήτησις καὶ ἐπεβεβαιώθη ἡ ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη ἐπιλύσεως τοῦ Ἐφημεριακοῦ μισθολογίου, καθ' ὅσον, ὡς ἐτονίσθη ὑπὸ πάντων τῶν Σεβ. Ἱεραρχῶν, τὸ θέμα, παρὰ τὸν ὅλως ἐπείγοντα χαρακτῆρα αὐτοῦ, ἔχει πρὸ πολλοῦ ἤδη χρονίσει εἰς ἐπίλυσιν. Διακοπέισις τῆς Συνεδρίας περὶ ὥραν 10.30 π.μ., ἡ κατὰ τὴν προηγουμένην Συνεδρίαν ὀρισθεῖσα Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου ἐπεσκέφθη τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως.

Συνεδρία Δ' τῆς 6ης Ὀκτωβρίου 1960.

Ἐν ἀρχῇ τῆς Συνεδρίας ταύτης, ἐξ ἧς ἀπουσίαζον 10 Σεβ. Ἀρχιερεῖς, ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος ἀνεκοίνωσεν εἰς τὰ μέλη τῆς Σεπτῆς Ἱεραρχίας τὰ τῆς ἐπισκέψεως τῆς ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς εἰς τὸν κ. Πρωθυπουργόν, πληροφορήσας, ὅτι ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ἐπέδειξεν ἰδιαιτέραν κατανόησιν τὸσον ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς ψηφίσεως τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου, ὅσον καὶ ἐπὶ τοῦ θέματος τοῦ μισθολογίου τῶν Ἐφημεριῶν, τὸ ὁποῖον, ὡς εἶπε, «μελετᾷ ὁ κ. Πρωθυπουργὸς μετ' ἐνδιαφέροντος καὶ εὐθύς ὡς καταλήξῃ εἰς θετικὴν λύσιν, θὰ ἀνακοινώσῃ ταύτην εἰς τὸν Μακαριώτατον».

Ἀκολούθως ἀπεφασίσθη, ὅπως, βάσει τῶν συμφωνηθέντων μετὰ τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ, Ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Μεσσηνίας κ. Χρυσοστόμου, Μαρωνείας κ. Τιμοθέου καὶ Φθιώτιδος κ. Δαμασκηνοῦ ἐπισκεφθῆ τὸν ἐπὶ τῶν Ὁρησκευμάτων καὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας Ἰπουργὸν κ. Βογιατζῆν πρὸς ρύθμισιν τῶν τυχόν ὑπαρχουσῶν διαφορῶν μεταξὺ Ἐκκλησίας καὶ Ἰπουργείου, αἵτινες ἀναφέρονται εἰς τὸν ὑπὸ ψήφισιν ἐνιαῖον Καταστατικὸν Χάρτην τῆς Ἐκκλησίας.

Μετὰ ταῦτα ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος κ. Ἰακώβος προέβη εἰς εἰσήγησιν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τοῦ Ἐφημεριακοῦ μισθολογίου, ἐκθέσας τὰς διὰ τὴν λύσιν αὐτοῦ ἐνεργείας, εἰς τὰς ὁποίας ἄχρι τοῦδε προέβη ἡ Ἐκκλησία.

Συνεδρία Ε' τῆς 7ης Ὀκτωβρίου 1960.

Κατὰ τὴν Ε' Συνεδρίαν, καθ' ἣν οἱ παρόντες ἦσαν 58 καὶ οἱ ἀπόντες 8, συνεχίσθη ἡ ἐπὶ τοῦ Ἐφημεριακοῦ ζητήματος] συζήτησις, τῆς ὁποίας μετέσχον οἱ πλείστοι ἐκ τῶν Σεβ. Ἀρχιερέων, διαπιστωθέντος οὕτω τοῦ ζωηροῦ ἐνδιαφέροντος τῆς Σεπτῆς Ἱεραρχίας πρὸς εὐνοϊκὴν λύσιν τοῦ ζητήματος τούτου.

Συνεδρία ΣΤ' τῆς 8ης Ὀκτωβρίου 1960.

Κατὰ τὴν ΣΤ' Συνεδρίαν, καθ' ἣν οἱ παρόντες ἦσαν 57 καὶ οἱ ἀπόντες 9, συνεχίσθη ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ Ἐφημεριακοῦ προβλήματος. Ἐν συνεχείᾳ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μεσσηνίας κ. Χρυσοστόμος προέβη εἰς ἀνακοινώσεις ἐπὶ τῶν συμφωνηθέντων μεταξὺ τοῦ Ἰπουργοῦ Ὁρησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας κ. Βογιατζῆ καὶ τῆς ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ συσταθείσης Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς διὰ τὸν ὑπὸ ψήφισιν ἐνιαῖον Καταστατικὸν Χάρτην τῆς Ἐκκλησίας. Μετὰ ταῦτα διεξήχθη συζήτησις ἐπὶ τῶν προσόντων τῶν πρὸς Ἀρχιερατεῖαν ἐκλογίμων καὶ ἀπεφασίσθη, ὅπως προταθῆ, ἵνα πληρῶνται διὰ καταστάσεως ἐν ἐνεργείᾳ Ἀρχιερέως αἱ Ἰ. Μητροπόλεις: 1) Πειραιῶς (περιλαμβάνουσα αὐστηρῶς τὸν Δῆμον Πειραιῶς), ὅταν θὰ ἰδρυθῆ, μετὰ τὴν χηρείαν τῆς Ἰ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν· 2) Θεσσαλονίκης· 3) Πατρῶν· 4) Ἰωαννίνων· 5) Φιλίππων κ.λ.π. 6) Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος καὶ 7) Σύρου κ.λ.π.

Εἶτα ἀπεφασίσθη, ὅπως προταθῆ τροποποίησις τοῦ ὑπὸ ψήφισιν νέου Καταστατικοῦ Χάρτου ὡς πρὸς τὸν χρόνον τακτικῆς συγκλήσεως τῆς Σεπτῆς Ἱεραρχίας, ἥτις ἀπεφασίσθη, ὅπως συνέρχεται ἀνά τριετίαν.

Συνεδρία Ζ' καὶ Η' τῆς 10ης Ὀκτωβρίου 1960

(π. μ. καὶ μ. μ.).

Κατὰ τὰς Συνεδρίας ταύτας, καθ' ἃς παρίσταντο 57 καὶ ἦσαν ἀπόντες 9, ἐγένετο συζήτησις ἐπὶ οἰκονομικῶν θεμάτων. Μετὰ τὴν συζήτησιν ἀπεφασίσθη ἡ ἐκδοσις ἀναλυτικοῦ ἀνακοινωθέντος, ὅπερ ἐδημοσιεύθη διὰ τῶν ἐφημεριδῶν.

Συνεδρία Θ' τῆς 11ης Ὀκτωβρίου 1960.

Κατὰ τὴν Θ' Συνεδρίαν, καθ' ἣν οἱ μὲν παρόντες ἦσαν 58, οἱ δὲ ἀπόντες 8, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Δράμας κ. Φίλιππος εἰσηγήθη ἐπὶ τῶν θεμάτων τῆς ἡμερησίας διατάξεως, αἵτινα ἀναφέρονται ἔνθεν μὲν εἰς τὴν ἀνύψωσιν τοῦ μοναχικοῦ βίου, ἐτέρωθεν δὲ εἰς τὴν ἀναδιοργάνωσιν τῶν Ἱερῶν Μονῶν.

Συνεδρία Ι' τῆς 12ης Ὀκτωβρίου 1960.

Κατὰ τὴν Ι' Συνεδρίαν, καθ' ἣν οἱ μὲν παρόντες ἦσαν 51, οἱ δὲ ἀπόντες 15, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης

ΤΟ ΕΛΑΙΟΝ

ΕΞ ΕΠΟΨΕΩΣ ΤΕΛΕΤΟΥΡΓΙΚΗΣ (*)

Σχετικὸν ἀπόσπασμα ἐκ τῶν «Περσῶν» τοῦ Αἰσχύλου, περὶ τῆς χρησιμοποίησεως ἐλαίου εἰς τὰς σπονδάς ἔχει ὡς ἑξῆς:

«Παιδὸς πατρὶ προυμενεῖς χοὰς φέρουσ', ἄπερ νεκροῖσι μειλικτήρια· βοδὸς τ' ἄφ' ἀγνῆς λευκὸν εὐποτον γάλα, τῆς τ' ἀνθεμουργοῦ στάγμα, παμφαῆς μέλι, λιβάσιν ὕδρηλαῖς παρθένου πηγῆς μέτα, ἀκῆρατόν τε μητρὸς ἀγρίας ἄπο ποτόν, παλαιᾶς ἀμπέλου γάνος τόδε· τῆς τ' αἰέν ἐν φύλλοισι θαλλούσης βίον ξανθῆς ἐλαίας καρπὸς ἐδώδης πάρα, ἄνθη τε πλεκτά, παμφόρου γαίας τέκνα»¹².

Μίαν συγκεκριμένην πληροφορίαν περὶ τῆς προαναφερθείσης, κατὰ γενικὴν ἔκφρασιν, χρήσεως τοῦ ἐλαίου διὰ θρησκευτικὰς ὑποχρεώσεως, περιέχει ὁ Πausanias εἰς τὰ «Ἀττικά» αὐτοῦ (Βιβλίον I, XXVI, 6-7), ἔνθα διηγεῖται, ὅτι παρὰ τὸ ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς, τὸ ὁποῖον ἐπιστεύετο ὅτι εἶχε πέσει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ,

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 391 τοῦ προηγουμένου τεύχους.

12. Θρησκευτικὴ καὶ Χριστιανικὴ Ἐγκυκλοπαίδεια, τόμος Γ', Ἀθῆναι 1940, στήλ. 138-139, ἐν λέξει ἐλαίου.—Χαρ. Ἰ. Βουλοδήμου, ἔνθα ἀνωτέρω, τόμος Β', σελ. 364-365.

ὑπῆρχε λύχνος ἐλαίου, καιόμενος ἡμέραν καὶ νύκτα καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους, τοῦ ἐλαίου τοῦτου ἀναπληρουμένου μόνον ἅπαξ τοῦ ἔτους τὴν αὐτὴν πάντοτε ἡμέραν. «Λύχνον δὲ τῆ θεῶ—λέγει ὁ Pausanias—χρυσοῦν Καλλίμαχος ἐποίησεν. Ἐμπλήσαντες δὲ ἐλαίου τὸν λύχνον τὴν αὐτὴν τοῦ μέλλοντος ἔτους ἀναμένουσιν ἡμέραν. Ἐλαίον δὲ ἐκεῖνο, τὸν μεταξὺ ἐπαρκεῖ χρόνον τῷ λύχνῳ κατὰ τὰ αὐτὰ ἐν ἡμέρᾳ καὶ νυκτὶ φαίνοντι».

Ἡ χρῆσις τοῦ ἐλαίου παρὰ τοῖς Ἑβραίοις.

Τὸ ἐλαίον τὸ ἐκ τῆς ἐλαίας προερχόμενον, τὸ «ἐλαῖνον», ὅπως ὀνομάζεται εἰς τὸ Λευϊτικὸν (24,2), παρ' Ἑβραίοις ἐχρησιμοποιεῖτο πολλαχῶς, ὡς μαρτυρεῖται ἐκ τῶν σχετικῶν χωρίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Τοιοῦτοτρόπως εὐθὺς μετὰ τὴν γέννησιν τῶν βρεφῶν, ταῦτα λουόμενα πρωτίστως ἐντός ὕδατος, ἠλείφοντο παρευθὺς δι' ἐλαίου (Ἰεζεκιήλ 16,9). Ἐχρησιμοποιεῖτο περαιτέρω καὶ πρὸς θεραπευτικὸν σκοπὸν, ὡς προαναφέρθη, περὶ τῆς χρήσεως δὲ ταύτης ρητῶς ὁ Προφῆτης Ἡσαΐας (1,6) ἀναγράφει «οὐκ ἔστι μάλαγμα ἐπιθεῖναι, οὔτε ἐλαίον, οὔτε καταδέσμους». Ἐλαίον ἐπίσης ἐχρησιμοποιοῦν οἱ ἱερεῖς παρ' Ἑβραίοις ἐπὶ τῷ καθαρισμῷ τῶν λεπτῶν (Λευϊτικὸν 14, 15-18). Ἐλαίον, ὡς

Ἀργολίδος κ. Χρυσόστομος εἰσηγήθη ἐπὶ τοῦ θέματος: «Ἡ θέσις τῶν καθαιρουμένων Ἱερομονάχων καὶ Μοναχῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ». Ἐν συνεχείᾳ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμων εἰσηγήθη ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος.

Συνεδρία ΙΑ' τῆς 13ης Ὀκτωβρίου 1960.

Κατὰ τὴν ΙΑ' Συνεδρίαν, καθ' ἣν οἱ παρόντες ἦσαν 54 καὶ οἱ ἀπόντες 12, διεξήχθη εὐρεῖα συζήτησις ἐπὶ τῶν εἰσηγήσεων τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Δράμας, Ἀργολίδος καὶ Θεσσαλονίκης. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς δύο τελευταίας εἰσηγήσεις, ἀπεφασίσθη, ὅπως ζητηθῆ ἡ γνώμη τῶν Ὀρθοδόξων Πατριαρχείων, ἵνα ἐπανεξετασθῆ τὸ θέμα εἰς τὴν προσεχῆ τακτικὴν Σύνοδον τῆς Σεπτῆς Ἱεραρχίας πρὸς λήψιν ὁριστικῆς ἀποφάσεως.

Συνεδρία ΙΒ' τῆς 14ης Ὀκτωβρίου 1960.

Κατὰ τὴν ΙΒ' Συνεδρίαν, καθ' ἣν οἱ παρόντες ἦσαν 51, οἱ δὲ ἀπόντες 15, συνεχίσθη συζήτησις ἐπὶ τῆς εἰσηγήσεως τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἀργολίδος περὶ τῆς θέσεως τῶν καθαιρουμένων Ἱερομονάχων καὶ Μοναχῶν καὶ ἀπεφασίσθη ἐν συνεχείᾳ, ὅπως ἐμμενῆ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν ἀπόφασιν,

ὅπως τὰ ἐκκλησιαστικὰ δικαστήρια εἶναι ἐλεύθερα νὰ ἐπιβάλλουν, ἐφ' ὅσον κρίνουν, καὶ τὴν ποινὴν τοῦ ἀποσχηματισμοῦ.

Εἶτα ἀπεφασίσθη, ὅπως ἡ Σεπτῆ Ἱεραρχία διαμαρτυρηθῆ πρὸς τοὺς Μεγάλους τῆς Γῆς καὶ τοὺς Ἀρχηγοὺς τῶν Ἐκκλησιῶν διὰ τὰ δεινὰ, τὰ ὁποῖα ὑφίσταται ὁ λαὸς τῆς Β. Ἠπείρου, τῆς ὁποίας ἡ Ἑλληνικότης εἶναι ἱστορικῶς ἀδιαμφισβήτητος καὶ ἡ ὁποία ζητεῖ τὴν ἐπιστροφὴν αὐτῆς εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς Μητρὸς Ἑλλάδος.

Συνεδρία ΙΓ' τῆς 15ης Ὀκτωβρίου 1960.

Κατὰ τὴν ΙΓ' Συνεδρίαν, καθ' ἣν παρευρίσκοντο 55 καὶ ἀπουσίαζον 11, ἐπανελήφθη συζήτησις ἐπὶ τῆς ληφθείσης ἀποφάσεως περὶ τῆς ἀνά τριετίαν συγκλήσεως τῆς τακτικῆς Συνόδου τῆς Σεπτῆς Ἱεραρχίας. Ἀκολούθως ἀπεφασίσθη, ὅπως ἐνεργηθῶσι τὰ δέοντα παρὰ τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριαρχεῖῳ διὰ τὴν εἰς Ἁγίους ἀνακήρυξιν τοῦ Ἐπισκόπου πρῶην Πενταπόλεως Νεκταρίου Κεφαλαῖ καὶ τοῦ Ἐθνομάρτυρος Κοσμᾶ τοῦ Αἰτωλοῦ.

Τέλος μετὰ τὴν λήξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς ΙΖ' Συνόδου τῆς Σεπτῆς Ἱεραρχίας, οἱ πλείστοι τῶν Σεβ. Ἱεραρχῶν ἐπεσκεψθησαν τὰ νέα λαμπρὰ κτίρια καὶ τὰς νέας ἐγκαταστάσεις τῆς Ριζαρείου Σχολῆς.

γνωστὸν ἐκ τῆς περὶ τοῦ καλοῦ Σαμαρείτου παραβολῆς, ἔφερον οὗτος ταξιδεύων, καὶ οἶνον ἐν ταῦτῳ, εἰς τὸν σάκκον αὐτοῦ, ὡς πρόχειρον φάρμακον.

Κατ' ἐξοχὴν ὅμως καὶ εὐρύτατα τὸ ἔλαιον ἐχρησιμοποιεῖτο παρ' Ἑβραίοις διὰ σκοποῦς λατρευτικοῦς καὶ τελετουργικοῦς. Χρησις αὐτοῦ ἐγένετο πρὸς φωτισμὸν κατὰ τὴν λατρείαν καὶ πρὸς χρίσιν βασιλέων, ἀρχιερέων καὶ προφητῶν, ἐξ οὗ καὶ διάκρισις γίνεται μεταξὺ τοῦ «ἐλαίου τοῦ φωτός» καὶ τοῦ ἁγίου «ἐλαίου τῆς χρίσεως» (Ἀριθμοὶ 4,16), καὶ ἐξ οὗ οἱ ἀρχιερεῖς ἐλέγοντο «ιερεῖς οἱ χριστοὶ» ἤτοι κεχρισμένοι, κατὰ τὸ Λευϊτικὸν 4,5,16: «Καὶ λαβὼν ὁ ἱερεὺς ὁ χριστὸς ὁ τετελειωμένος...καὶ εἰσοίσει ὁ ἱερεὺς ὁ χριστός...». Περὶ δὲ τοῦ πρὸς χρίσιν ἁγίου ἐλαίου, εἰς τὴν Ἐξόδον (30,25-29) σημειοῦνται: «Καὶ ποιήσεις αὐτὸ ἔλαιον χρίσμα ἅγιον μύρον μυρεψικὸν τέχνη μυρεψοῦ. Ἐλαιον χρίσμα ἅγιον ἔσται. Καὶ χρίσεις ἐξ αὐτοῦ τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου καὶ τὴν κιβωτὸν τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου καὶ πάντα τὰ σκεῦη αὐτῆς καὶ τὴν λυχνίαν καὶ πάντα τὰ σκεῦη αὐτῆς, καὶ τὸ θυσιαστήριον τοῦ θυμιάματος, καὶ τὸ θυσιαστήριον τῶν δλοκαυτωμάτων καὶ πάντα αὐτοῦ τὰ σκεῦη, καὶ τὴν τράπεζαν καὶ πάντα τὰ σκεῦη αὐτῆς καὶ τὸν λουτήρα καὶ ἁγιάσεις αὐτὰ καὶ ἔσται ἅγια τῶν ἁγίων. Πᾶς ὁ ἀπτόμενος αὐτῶν ἁγιασθήσεται...»¹³.

Τὸ ἔλαιον ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ κατὰ τὰς λεγομένας ἀναϊμάκτους θυσίας, ἐν ἀντιδιαστολῇ πρὸς τὰς ἐναίμους ἢ αἱματηρὰς τοιαύτας. Αἱ ἀναϊμάκτοι αὐταὶ θυσίαι διηροῦντο εἰς προσφορὰς ἢ δῶρα καὶ εἰς σπονδάς. Οὕτω, διὰ τῆς θυσίας τῶν προσφορῶν ἢ τῶν δῶρων, προσεφέρετο ἄπλῶς σεμίδαλις μετὰ ἐλαίου, λιβανωτοῦ καὶ ἔλατος (Λευϊτικὸν 2,1): «Ἐὰν δὲ ψυχὴ προσφέρῃ δῶρον θυσίαν τῷ Κυρίῳ σεμίδαλις ἔσται τὸ δῶρον αὐτοῦ, καὶ ἐπιχεεῖ ἐπ' αὐτὸ ἔλαιον, καὶ ἐπιθήσει ἐπ' αὐτὸ λίβανον. Θυσία ἐστὶ». Ἡ σεμίδαλις ἠδύνατο νὰ προσφερθῇ παρεσκευασμένη εἰς λεπτά, ἄζυμα μετὰ ἐλαίου συμπεφυρμένα, καὶ ἐπὶ τῆς καμίνου ἢ ἐπὶ τοῦ τηγάνου ἢ ἐπὶ τῆς ἐσχάρας ὅπτα πλακούντια, λάγανα ἄζυμα ὑπὸ τῶν ὀνομαζόμενα (Λευϊτικὸν 2,4-8). Ἡ σεμίδαλις μετὰ τοῦ ἐλαίου καὶ τοῦ λιβανωτοῦ παρεδίδοντο ὑπὸ τοῦ θύοντος εἰς τὸν ἱερέα, ὁ ὁποῖος ἐλάμβανεν ἀπ' αὐτῶν πλήρη τὴν δράκα καὶ τὰ ἔκαιεν ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου (Λευϊτικὸν 2,2 καὶ 6,15). Τὸ ὑπόλοιπον μέρος αὐτῶν ἀνήκεν εἰς τοὺς ἱερεῖς. Ὅσακις δὲ ἡ προσφορὰ αὐτῆ συνίστατο εἰς πλακούντια ὀπτάμενα ἐπὶ τῆς καμίνου ἢ τοῦ τηγάνου ἢ τῆς ἐσχάρας, ἀνήκεν ὅλη εἰς τὸν ἱερέα τὸν προσφέροντα αὐτὴν (Λευϊτικὸν 17,9). Ἡ κατὰ τὰ ἀνωτέρω μετὰ ἐλαίου ἀναμεμιγμένη προσφορὰ τῆς σεμιδάλεως ἀνήκεν εἰς τοὺς ἀπογόνους τοῦ Ἀαρῶν, ἴση μερὶς εἰς ἕκαστον (Λευϊτικὸν 7,10). Ὅσον δὲ ἀφορᾷ εἰς τὰς θυσίας τῶν σπονδῶν, αὐταὶ παρελαμβάνοντο πάντοτε ἐπὶ τῶν προσφορῶν τῶν προσφερομένων μετὰ

τῶν αἱμακτῶν θυσιῶν, καὶ δὴ μόνον μετὰ τῶν δλοκαυτωμάτων τῶν τετραπόδων ζῴων καὶ μετὰ τῶν χαριστηρίων (εὐχαριστηρίων). Αἱ σπονδαὶ αὐταὶ ἐγένοντο δι' οἴνου καὶ ἐλαίου. Τοιουτοτρόπως ἐπὶ θυσίας βοῶν ἢ προβάτων προσεφέροντο ἐν δέκατον τοῦ οἴφι σεμιδάλεως, καὶ ἐν τέταρτον τοῦ ἴν ἐλαίου καὶ οἴνου. Τὸ ἔλαιον εἰσέτι προσεφέρετο ὡς δῶρον εἰς τὸν Θεόν, ὡς καὶ ὁ σίτος, τὸ γλεῦκος καὶ ἄλλοι καρποί, («πρωτογεννήματα ἢ ἀπαρχαὶ τῶν γεννημάτων») κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ βιβλίου τῆς Ἐξόδου (23,19), καθ' ἣν ὁ Θεὸς ἐντέλλεται «τὰς ἀπαρχὰς τῶν πρωτογεννημάτων τῆς γῆς σου εἰσοίσεις εἰς τὸν οἶκον Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου» (πρβλ. Λευϊτικὸν 2,12). Ὡσαύτως καὶ ὡς προσφορὰ δεκάτης προσεφέρετο τὸ ἔλαιον, καθ' ὅσον καὶ αὐτὸ ἀποτελεῖ καρπὸν τῆς γῆς, ὡς προσεφέροντο δέκατα ἀπὸ πάντων τῶν καρπῶν τῆς γῆς, ὡς καὶ ἀπὸ τῶν ἡμέρων ζῴων¹⁴.

Τὸ ἔλαιον ἐν τῇ Ἀγίᾳ Γραφῇ.

Κατὰ τὰ ἀνωτέρω, τὸ ὄνομα τοῦ ἐλαίου πολλάκις μνημονεύεται ἐν τῇ Ἀγίᾳ Γραφῇ, καὶ δὴ τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ, εἰς τὰς ἀναφερθεῖσας καὶ εἰς ἄλλας παρομοίας περιπτώσεις, ὡς ἐπίσης ἀναφέρεται καὶ ἐξ ἄλλων ποικίλων ἀφορμῶν, τινὲς τῶν ὁποίων παρατίθενται ἐναυθῶ. Οὕτω πολλάκις μνημονεύεται ὁμοῦ μετὰ τοῦ οἴνου, ἢ μετ' αὐτοῦ καὶ μετὰ τοῦ σίτου, ὡς π.χ. εἰς τὸν 4ον Ψαλμὸν (στ. 8): «ἀπὸ καρποῦ σίτου, οἴνου καὶ ἐλαίου αὐτῶν ἐπληθύνθησαν» καὶ εἰς τὴν προφητείαν τοῦ Ὡσηῆ (2,22): «ἡ γῆ ἐπακούσεται τὸν σῖτον, καὶ τὸν οἶνον καὶ τὸ ἔλαιον...». Ἀναγράφεται εἰς περιπτώσεις ἀξέησεως αὐτοῦ διὰ θαύματος, ὡς εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ εἰς τὴν Γ' Βασιλειῶν (17, 14,16): «ἡ ὑδρία τοῦ ἀλεύρου οὐκ ἐκλείπει καὶ ὁ καψάκης τοῦ ἐλαίου οὐκ ἐλαττονήσει...καὶ ἡ ὑδρία τοῦ ἀλεύρου οὐκ ἐξέλιπε καὶ ὁ καψάκης τοῦ ἐλαίου οὐκ ἐλαττονήθη...». Χρησιμοποιεῖται ἐν μεταφορικῇ ἔννοια, ὡς ἐν τῷ 54ῳ Ψαλμῷ (στίχῳ 22), εἰς τὸν ὁποῖον οἱ λόγοι τῶν ἐχθρῶν, φαινομενικῶς μὲν παρουσιάζοντο ὑπ' αὐτῶν ὡς ἀπαλότεροι καὶ αὐτοῦ ἀκόμη τοῦ ἐλαίου, κατὰ βάθος ὅμως ὑπῆρξαν βολίδες, βλήματα πικρὰ καὶ αἰχμηρὰ βέλη!»: «Ἡπαλύνθησαν—λέγει ὁ ἱερός Ψαλμῶδός—οἱ λόγοι αὐτῶν ὑπὲρ ἐλαίου, καὶ αὐτοὶ εἰσι βολίδες». Εἰς τὸν Ἐκκλησιαστήν τέλος γίνεται λόγος περὶ «ἀγαθοῦ», ἤτοι ἀρίστης ποιότητος ἐλαίου, ἀλλὰ προτιμότερον τούτου ἀσυγκρίτως εἶναι τὸ «ἀγαθὸν ὄνομα» (Ἐκκλησιαστής 7,42).

Εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην ἀναγράφεται τὸ ἔλαιον οὐχὶ εἰς πολλὰ χωρία. Οὕτως εἰς τὴν παραβολὴν τῶν δέκα παρθένων γίνεται λόγος, ὡς γνωστὸν, περὶ ἐλαίου (Ματθ. 25,3,4,8). Ὑπὸ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου (6,13) παρεχεται ἡ πληροφορία, ὅτι οἱ δώδεκα μαθηταὶ τοῦ Κυρίου, ἀσφαλῶς τῇ προσταγῇ αὐτοῦ, «ἤλειπον ἐλαίῳ πολλοὺς ἀρρώστους καὶ ἐθεράπευον αὐτούς», πληροφορία,

13. Ἐρησκειτικὴ καὶ Χριστιανικὴ Ἑγκυκλοπαίδεια, ἐνθα ἀνωτέρω, στ. 139-140.—Κων. Κοντογόνοῦ, Ἐγχειρίδιον Ἑβραϊκῆς Ἀρχαιολογίας, Ἀθήναι 1844,σελ. 106.

14. Κων. Κοντογόνοῦ, Ἐγχειρίδιον Ἑβραϊκῆς Ἀρχαιολογίας, Ἀθήναι, 1844, σελ. 131-137.

ἡ ὁποία στηρίζει τὸ θεοσύστατον τοῦ Μυστηρίου τοῦ Εὐχελαίου, περὶ τοῦ ὁποίου κατατέρω γενήσεται σχετικὸς λόγος. Εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον γίνεται μνεία τοῦ ἐλαίου εἰς τὰ ἐξῆς χωρία: «Ἐλαίῳ τὴν κεφαλὴν μου οὐκ ἤλειψας» (7, 46). Εἶναι φράσις τοῦ Κυρίου πρὸς τὸν διαποροῦντα Φαρισαῖον Σίμωνα ἐπὶ τῇ συγκαταθέσει τοῦ Κυρίου, ἵνα ἡ ἁμαρτωλὴ γυνὴ μυρίση τοὺς πόδας αὐτοῦ, ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Φαρισαίου φιλοξενουμένου. Ἐπειτα ἔλαιον ἀναφέρεται εἰς τὴν παραβολὴν τοῦ ἐμπροσθέντος εἰς τοὺς ληστὰς, εἰς τὴν ὁποίαν (10,34) ὁ καλὸς Σαμαρεῖτης, περιποιούμενος τὸν ληστευθέντα ὁδοιπόρον, ἐπιχέει ἐπὶ τὰ τραύματα αὐτοῦ «ἔλαιον καὶ οἶνον», καὶ εἰς τὴν παραβολὴν τοῦ ἀδίκου οἰκονόμου, εἰς τὴν ὁποίαν ἀναγράφεται (16,6) ἡ φράσις «ἐκατὸν βάτους ἐλαίου», τῆς λέξεως βάτος δηλοῦσης τὸν μετρητὴν τοῦ ἐλαίου καὶ ἄλλων ὑγρῶν. «Ἐλαιον ἀγαλλιάσεως», ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἀναφέρει καὶ ἡ πρὸς Ἑβραίους Ἐπιστολὴ (1,9), χρίσιν δὲ δι' ἐλαίου συνιστᾷ διὰ τοὺς ἀσθενεῖς ὁ Ἀπόστολος Ἰάκωβος ὁ ἀδελφόθεος (Ἰακώβου 5,14), τῆς χρίσεως ταύτης τελουμένης ὑπὸ τῶν πρεσβυτέρων τῆς Ἐκκλησίας, μέχρι δὲ σήμερον συνεχιζομένης ἐν τῷ θεοσυστάτῳ Μυστηρίῳ τοῦ Εὐχελαίου. Ἀλλὰ καὶ τὸ τελευταῖον βιβλίον τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ἡ Ἀποκάλυψις τοῦ Ἰωάννου, δις μνημονεύει τοῦ ἐλαίου ὁμοῦ μετὰ τοῦ οἴνου (6,6 καὶ 18,13), τοῦ συνδυασμοῦ τούτου γνωστοτάτου ὄντος ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ.

Τὸ ἔλαιον ἐν τῇ Ὑμνογραφίᾳ.

Ἡ λέξις ἔλαιον χρησιμοποιεῖται καὶ ἐν τῇ Ὑμνογραφίᾳ τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, γνωστοῦ ὄντος ὅτι αὕτη βασίζεται, κατὰ τε τὸ γράμμα καὶ κατὰ τὸ πνεῦμα, εἰς τὴν Ἁγίαν Γραφὴν, ὡς βεβαίως καὶ εἰς τὴν ἱερὰν Παράδοσιν. Παραλλήλως λοιπὸν πρὸς τὰ ἐκ τῆς Ἁγίας Γραφῆς χρησιμοποιούμενα ὑπὸ τῆς Ὑμνογραφίας γεγονότα, τὰ σχετιζόμενα ὁποσδήποτε ἢ ἄλλως πῶς μετὰ τὸ ἔλαιον, ἀναφέρεται ὑπ' αὐτῆς πολλάκις τὸ ἀπόσταγμα τῆς ἐλαίας. Οὕτως, ὡς ἐν παραδείγμασι, εἰς τὸν Κανόνα τοῦ Ἀρσενίου τὸν ψαλλόμενον κατὰ τὴν Ἀκολουθίαν τοῦ Ἁγίου Ἐλαίου (Εὐχελαίου), μνημονεύεται πλειστάκις τὸ ἔλαιον. Γίνεται εἰς αὐτὸν λόγος περὶ «ἐλαίου τῆς εὐσπλαγχνίας» τοῦ Θεοῦ, περὶ φρουρήσεως ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τῶν πιστῶν του «ἐν ἐλαίῳ», περὶ «ἐλαίου θείου», περὶ σωτηρίας τῶν ἀσθενούντων «χρίσει ἐλαίου» κ.λ.π. Εἰς τὸν Κανόνα τοῦ Ἰωάννου τοῦ Μοναχοῦ, τὸν ἐπὶ τοῖς Ἑγκαινίσις ναοῦ ψαλλόμενον, ἀναφέρεται «ἀγαλλιάσεως ἔλαιον», καὶ «ἐλαίου χρῖσμα πνευματικόν». Ἐκ τοῦ ἀνωτέρω μνημονευθέντος χωρίου τοῦ κατὰ Λουκᾶν ἱεροῦ Εὐαγγελίου, περὶ ἐπιθέσεως ἐπὶ τῶν πληγῶν τοῦ ἐμπροσθέντος εἰς τοὺς ληστὰς οἴνου καὶ ἐλαίου, τὸ 15ον τροπάριον τῆς Ἡ' Ὠδῆς τοῦ Μεγάλου Κανόνος τοῦ Ἀνδρέου Κρήτης δανεζόμενον τὴν ἀφορμὴν, ἀναφέρει μάλαγμα τῆς ψυχῆς, καὶ σημειοῖ «ἔλαιον καὶ οἶνον», ὑποδηλουμένων δι' αὐτῶν τῶν ἔργων τῆς μετανοίας, τῆς κατανύξεως

μετὰ τῶν δακρῶν κ.λ.π. Ἐκτὸς ὅμως τῶν ὡς ἄνω ἐνδεικτικῶς σημειωθειῶν περιπτώσεων, τὸ ἔλαιον χρησιμοποιεῖται ὑπὸ τῶν Ὑμνογράφων ὄχι μόνον κυριολεκτικῶς, ἀλλὰ καὶ μεταφορικῶς, καὶ ἐξ ἀφορμῆς περιστατικῶν βίων τῶν ἁγίων, καὶ δὴ μαρτύρων τῆς πίστεως, σχετισθέντων μετὰ τοῦ καιομένου ἐλαίου ἐν μαρτυρίοις καὶ ποικίλοις πειρασμοῖς μαρτυρικοῖς, καὶ «ἀνυπόιστοις πικροῖς αἰκισμοῖς», ὅπως σημειοῦται εἰς τὸ 3ον τροπάριον τῆς Γ' Ὠδῆς τοῦ Κανόνος τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς (ΚΣ' Ἰουλίου).

Τὸ ἔλαιον τῶν κανδηλῶν.

Εἰδικώτερον, τὸ ἔλαιον ἐν τῇ Χριστιανικῇ λατρείᾳ καὶ γενικῶς ἐν τῇ Χριστιανικῇ Ἐκκλησίᾳ, ἐχρησιμοποιήθη ἀνεκάθεν καὶ χρησιμοποιεῖται ποικιλοτρόπως μέχρι τῆς σήμερον, ἀφοῦ ὡς καὶ ἀνωτέρω ἐσημειώθη, ἤδη ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων εἰς τε τὴν εἰδωλολατρικὴν περίοδον καὶ εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν λατρείαν πάντοτε κατέειχε θέσιν ἐξέχουσαν καὶ ἀφοῦ, ὡς γνωστὸν, πολλὰ καὶ δὴ τελετουργικὰ στοιχεῖα ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία τὰ ἐκκληρονόμησεν, ὡς κληρονόμος ἄμεσος, ἐκ τῆς Ἰουδαϊκῆς τοιαύτης, ἀποτελούσης τὴν προπαρασκευὴν τῆς ἐν Χριστῷ ἀποκαλύψεως.

Τὸ ἔλαιον ἀπετέλεσε καὶ μέχρι τοῦ νῦν ἀποτελεῖ καὶ θὰ ἀποτελεῖ βεβαίως τὴν ὕλην ἐκείνην, διὰ τῆς ὁποίας τροφοδοτοῦνται αἱ λυχνίαι καὶ αἱ κανδήλαι τῶν ἱερῶν ναῶν, τῶν εἰκονοστασίων, τῶν τάφων τῶν κοιμητηρίων, ὅπως ἐτροφοδοτήθησαν καὶ τῶν κατακομβῶν τῆς ἀρχαῖκῆς Ἐκκλησίας αἱ λυχνίαι καὶ αἱ κανδήλαι, λείψανα τῶν ὁποίων μέχρις ἡμῶν διεσώθησαν. Ὅπως εὐστόχως παρετηρήθη, «ἡ ἀρχαῖκή λυχνία ἢ κανδήλα συνουσιώθη τρόπον τινὰ μετὰ τὸν θρησκευτικὸν μας βίον..., συνδέει τὰς σκέψεις μας μετὰ τοὺς πρώτους μαρτυρικοὺς τάφους καὶ τὰς πρώτας κρύπτας τῶν ἁγίων... μετὰ τὸ σκίῳφας τῆς τὸ ἀναπολοῦν ἄλλον κόσμον, συγγενεῦει τόσον πολὺ πρὸς τὴν ἐν μέσῳ μυστηρίων διαπορευομένην πίστιν...»¹⁵. Φωτιστικὴν λοιπὸν ὕλην ἀποτελεῖ τὸ ἔλαιον ἐν τῇ Χριστιανικῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ παρὰ τὴν ἐσχάτως εἰσαγωγὴν ἐν τοῖς ἱεροῖς ναοῖς τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτισμοῦ, τὸ ἔλαιον ὑποχρεωτικῶς χρησιμοποιεῖται εἰς τὰς ἐνώπιον τῶν ἱερῶν εἰκόνων ἀνηρητένας κανδήλας καὶ εἰς τὴν τῆς ἁγίας τραπέζης ἀκοίμητον καλουμένην κανδήλαν. Αἱ «Εὐχαὶ τοῦ Λυχνικοῦ», αἱ κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Προοιμιακοῦ 103ου Ψαλμοῦ τοῦ Ἑσπερινοῦ ὑπὸ τοῦ ἱερέως ἀναγινωσκόμεναι, θὰ ὑπενθυμίζον ἀείποτε εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὅτι τὸ ἔλαιον ἐτροφοδοτεῖ τὰς ἐπὶ τῆς ἁγίας Τραπέζης λυχνίας, τὰς σήμερον ἀντικατασταθείσας ὑπὸ τῶν κηροπηγίων, κατὰ τὸ πλεῖστον.

15. Κωνστ. Ν. Καλλινίκου, Ὁ Χριστιανικὸς ναὸς καὶ τὰ τελοῦμενα ἐν αὐτῷ, Ἀλεξάνδρεια 1921, σελ. 186. Σημειωτέον ὅτι καὶ φανοὶ ἐκκλησιαστικῆς χρήσεως τροφοδοτοῦνται δι' ἐλαίου, ὅπως ὁ ὑπὸ τοῦ νεωκόρου βασταζόμενος κατὰ τὴν εἰς ἀσθενεῖς μεταφορὰν τῆς θείας Κοινωνίας ἐκ τοῦ ναοῦ εἰς τὴν κλίνην αὐτῶν, ὡς παρατηρεῖται καὶ σήμερον εἰσέτι εἰς Ἐπαρχιακὰς πόλεις καὶ αἰς χωρία.

Ἡ ἀρχαιοπρέπεια καὶ ἡ ἀρχαιοτάτη παράδοσις τῆς χρήσεως τοῦ ἐλαίου ὡς φωτιστικῆς ὕλης ἐν τοῖς ἱεροῖς ναοῖς, καὶ εἰδικῶς εἰς τὰς κανδήλας αὐτῶν, κάλλιστα ἐρμηνεύει τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς συγχρόνου Ἐκκλησίας, οὐ μόνον τῆς ἐν Ἑλλάδι, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀπανταχοῦ Ὁρθοδοξίας, τῆς χρήσεως ἠλεκτρικοῦ φωτισμοῦ εἰς τὰς κανδήλας, ἀπαγόρευσιν, ἥτις ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος συμπεριελήφθη εἰς τὴν ὑπ' ἀριθμ. 312 τῆς 21ης Ἰουλίου 1921 Ἐγκύκλιον αὐτῆς, τῆς ὁποίας τὸ περιεχόμενον, χάριν τῆς ἱστορίας τοῦ ζητήματος δημοσιευόμενον ἐνταῦθα, ἔχει ὡς ἀκολουθῶς: «Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος πρὸς τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας καὶ Τοποτηρητὰς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. «Ἐτήκετε καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις, ἃς ἐδιδάχθητε εἴτε διὰ λόγου εἴτε δι' ἐπιστολῆς ἡμῶν» τὸ Ἀποστολικὸν παραγγέλλει λόγιον, διὸ καὶ ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν ἐτήρησεν, ὡς κόρην ὀφθαλοῦ αὐτῆς, πάντοτε τὰς παραδόσεις. Μία μὲντοι τῶν παραδόσεων εἶναι ἀναμφιλέκτως καὶ ἡ διὰ ἐλαίου καὶ κηροῦ φωταγωγία τῶν ἱερῶν Ναῶν, ἥτις ἀπ' αὐτῶν τῶν Ἀποστολικῶν χρόνων τὴν ἀρχὴν ἔχουσα, διὰ τε τὴν πολὺν αὐτῆς ἀρχαιότητα καὶ τὴν ἄλλην συμβολικὴν καὶ λειτουργικὴν σημασίαν αὐτῆς, ὀφείλει ἀπαρασάλευτος διατηρηθῆναι. Ἄλλ' ὅμως ἐν τισιν ἱεροῖς Ναοῖς, ἀντικατεστάθη ἡ τοῦ κηροῦ καὶ ἐλαίου χρῆσις διὰ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτός. Ἡ Ἱ. Σύνοδος, καθ' ἃ ἔχει καθῆκον (νόμος ΣΑ' ἀρθρ. Η' β' καὶ Γ'), ἔγνω νὰ ἀποσοβῆσιν τὴν καινοτομίαν ταύτην, ἥτις ἀνατρέπει μὲν καὶ οὐ τηρεῖ τὴν παράδοσιν, ἀλλὰ καὶ ἀντικρυσ ἀντίκειται εἰς τὸν Γ' Ἀποστολικὸν Κανόνα, οὗτω διαγορευόντα «... μὴ ἐξὸν δ' ἔστω προσάγεσθαι τι ἕτερον πρὸς τὸ θυσιαστήριον ἢ ἔλαιον εἰς τὴν λυχνίαν...». Ὅθεν Συνδικῆ ἀποφάσει ἐντέλλεσθε, ἵνα μὴ ἐπιτρέπητε τὴν ἐγκατάστασιν καὶ χρῆσιν ἔν τε τοῖς πολυελέοις, ταῖς λυχνίαις καὶ ἐν γένει ἐν τοῖς τῆς λατρείας τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτός. Ὅπου δὲ τοιαύτη τις ἀταξία καὶ καινοτομία εἰσήχθη, τάχιστα νὰ διορθωθῆ καὶ ἀποκατασταθῆ ἢ κατὰ τὴν Ἱερὰν Παράδοσιν χρῆσις τοῦ ἐλαίου καὶ τοῦ κηροῦ, ἐπιτρεπομένου μόνον φωτός ἠλεκτρικοῦ, τῇ ἀδείᾳ καὶ ἐγκρίσει τοῦ οἰκείου Ἐπισκόπου, πρὸς φωτισμὸν τῶν λυχνίων σκοτεινῶν μερῶν τοῦ Ναοῦ»¹⁶.

Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Γραμματεία τῆς ἡμετέρας Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας διέσωσε μέχρις ἡμῶν πληροφορίας τινὰς ἀναγομένας εἰς τὸ ἔλαιον τῶν κανδηλῶν ἱερῶν ναῶν. Οὕτως ὁ Ἐκκλησιαστικὸς ἱστορικὸς Εὐσέβιος ὁ Παμφίλου, εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν αὐτοῦ Ἱστορίαν (Γ', 9), διηγεῖται ὅτι, ἐπὶ τοῦ τριακοστοῦ ἀπὸ τῶν Ἀποστόλων ἐπισκόπου Ἱεροσολύμων Ναρκίσσου, «ἐπειδὴ ποτε κατὰ τὴν μεγάλην τοῦ Πάσχα διανυκτέρευσιν ἐπέλιπε τὸ ἔλαιον τοῖς διακόνοις (τοῦ ναοῦ) καὶ τὸ πᾶν πλῆθος ἀθυμία κατέλαβεν, ὁ θεῖος Νάρκισσος ἐπέταξε τοῖς τὰ φῶτα πα-

ρασκευάζουσιν, ὕδωρ ἀνιμήσαντας ἔκ τινος παρακειμένου φρέατος, εἰς αὐτὸν κομίσει. Καὶ ἐπευξάμενος τῷ ὕδατι, παρεκάλεσεν ἐγγεῖαι τοῖς λυχνίοις μετὰ πίστεως εἰς Κύριον γνησίας. Ποιησάντων δὲ τοῦτο, παρὰ πάντα λόγον δυνάμει παραδόξω καὶ θείᾳ μετεβλήθη τοῦ ὕδατος ἡ φύσις εἰς ἐλαίου ποιότητα. Καὶ τούτου τοῦ θαύματος (τοῦ θαυματουργηθέντος ἐλαίου) βραχὺ τι λείψανον παρὰ πλείστοις τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἀδελφῶν ἐφυλάττετο «μέχρι τῆς ἐποχῆς καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ ἱστορικοῦ Εὐσεβίου († 340)»¹⁷.

Περαιτέρω, Νικηφόρος ὁ Κάλλιστος εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν αὐτοῦ Ἱστορίαν (ΙΔ', 50) ἀναφέρει ὅτι ἡ σύζυγος τοῦ Θεοδοσίου Β' τοῦ Μικροῦ (408—450) ἐδώρησεν εἰς τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ναὸν δεκακισχίλια ἐκτάρια ἐλαίου διὰ τὴν ἀναγκαίουσαν λυχνοκαίαν. Ὁ Βασίλειος Α' ὁ Μακεδὼν, (867—886), κατὰ τὸν Πορφυρογέννητον, ἀφιέρωσεν ὀλόκληρον τὸ κτῆμα τοῦ «Μάντεα», ἵνα ἐκ τῶν προσόδων τοῦ ἀγοράζηται τὸ δυσκόλως ἐξευρισκόμενον ἔλαιον διὰ τοὺς τρισχιλίους λαμπτήρας τῆς Ἁγίας Σοφίας Κωνσταντινουπόλεως¹⁸.

Ἦδη ὁ Γ' Κανὼν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, ῥητῶς ἀπαγορεύων τῷ Ἐπισκόπῳ καὶ τῷ Πρεσβυτέρῳ νὰ προσφέρῃ εἰς τὸ θυσιαστήριον γάλα ἢ μέλι ἢ σίκερα ἢ ζῶα ἢ ὄσπρια, ἐπιτρέπει τὴν προσφορὰν, πλὴν ἄλλων, ἐλαίου καὶ θυμιάματος, «ὥστε—κατὰ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ Ζωναρά— φῶς διὰ τούτου ἀναπτεσθαι τῷ ἀληθινῷ φωτὶ, καὶ θυμίαμα τῷ καιρῷ τῆς ἁγίας προσφορᾶς». Ὁ ΟΑ' Κανὼν τῶν αὐτῶν Ἁγίων Ἀποστόλων ἀφορίζει τὸν χριστιανόν, ὅστις «ἔλαιον ἀπενέγκοι εἰς ἱερὸν ἔθνων ἢ εἰς συναγωγὴν Ἰουδαίων, ἐν ταῖς ἑορταῖς αὐτῶν ἢ λυχνους ἄπτοι», διότι, ὡς ἐρμηνεύει ὁ Ζωναράς, «ὡς τιμῶν τὰ τῶν Ἰουδαίων ἢ τῶν ἐθνικῶν τὴν τοῦ ἐλαίου ποιεῖται προσαγωγὴν καὶ τὴν λυχνανίαν. Εἰ δὲ τιμᾶ τὰ ἐκείνων ὄργια, καὶ τὰ αὐτὰ ἐκείνοις φρονεῖν λογισθῆσεται». Τέλος, ὁ μετ' αὐτὸν ΟΒ' Κανὼν ἀφορίζει τὸν κλέπτοντα κηρὸν ἢ ἔλαιον τῆς Ἐκκλησίας καὶ ζητεῖ τὴν εἰς τὸ πενταπλάσιον μετὰ τοῦ κλαπέντος ἀπόδοσιν αὐτοῦ: «Εἰ τις κληρικὸς ἢ λαϊκός, ἀπὸ τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας ἀφέληται κηρὸν ἢ ἔλαιον, ἀφορίζεσθω, καὶ τὸ ἐπίπεμπτον προστιθέτω μεθ' οὗ ἔλαβεν»¹⁹.

Περὶ τὰς κανδήλας, ὡς γνωστόν, καὶ τὸ δι' αὐτὰς προοριζόμενον ἔλαιον, καὶ ἐν γένει περὶ τὴν ἐν τοῖς ἱεροῖς ναοῖς λυχνοκαίαν ἡσυχολοῦντο ἀνεκάθεν καὶ μέχρι τοῦ νῦν δὲν παύουσιν ἀσχολούμενοι

17. «Σιωνίτης προσκυνητής, ἦτοι τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης αἱ περὶ τῶν Ἱεροσολύμων διαλαμβάνουσαι δύο Ἐπιστολαί, μετὰ σημειώσεων καὶ παραρτήματος ᾧ προσετέθη καὶ τὸ μέχρι νῦν ἀνέκδοτον κατὰ ἀγιοκατηγόρων, Παχωμίου μοναχοῦ τοῦ Ρουσάνου, ὑπὸ τοῦ Πρεσβυτέρου καὶ Οἰκονόμου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχικοῦ Ἐθνικοῦ Κωνσταντινουπόλεως τοῦ ἐξ Οἰκονόμων, Ἀθήνησι 1850, σελ. 64.

18. Κωνστ. Ν. Καλλινίκου, ἔθνα ἀνωτέρω, σελ. 188.

19. Γ. Ράλλη—Μ. Ποτλῆ, Σύνταγμα θεῶν καὶ ἱερῶν κανόνων, τόμος Β', Ἀθήνησι 1852, σελ. 4-6, 91-92.

16. Αἱ Συνδικαὶ Ἐγκύκλιοι, ἐκδοθεῖσαι ἐπιμελεῖα Ἀρχιμ. Χρυσόστομου Θέμελη (νῦν Ἐπισκόπου Θαυμακοῦ), τόμος Α' (1901-1933), Ἀθήνησι 1955, σελ. 363.

οἱ νεωκόροι, κατατασσόμενοι μεταξύ τοῦ κατωτέρου κλήρου τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν²⁰.

Σημειωτέον, ὅτι εἰδικὴ μνεῖα κανδήλας γίνεται καὶ μεταξύ τῶν εἰδῶν τοῦ ἐγκαινιασμοῦ ναοῦ, τὰ ὁποῖα ἀναγράφονται λεπτομερῶς εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἐν τῷ Μεγάλῳ Εὐχολογίῳ τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας τετυπωμένης «Ἀκολουθίας καὶ τάξεως εἰς ἐγκαίνια ναοῦ». Ἡ «καινὴ» αὕτη κανδήλα, μετὰ τὴν τελετὴν τῶν Ἐγκαινίων, καὶ δὴ πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς θείας Λειτουργίας, «κομίζεται τῷ Ἀρχιερεὶ καὶ θρυαλλίς καὶ ἔλαιον. Καὶ αὐτὸς ταῖς ἰδίαις χερσὶ πληρῶν ἔλαιου τὴν κανδήλαν, ἀνάπτει τὴν θρυαλλίδα καὶ ἀποτίθησι τῷ ἁγίῳ θυσιαστηρίῳ».

Διηγῆσις Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καὶ Ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων ἐξιστοροῦσι θαύματα τελεσθέντα τῇ δυνάμει τῆς πίστεως διὰ χρίσεως ἔλαιου ἐκ κανδηλῶν ἀνηρημένων ἔμπροσθεν ἁγίων λειψάνων καὶ ἱερῶν εἰκόνων. Συγκεκριμένως εἰς τὸ Συναξάριον τῆς ἁγίας μάρτυρος Θωμαΐδος (14 Ἀπριλίου) ὑπάρχει ἡ πληροφορία, ὅτι αὕτη ἐφανεύθη ὑπὸ τοῦ πενθεροῦ αὐτῆς, διότι δὲν ὑπέκυψεν εἰς τὰς κτηνώδεις ἀπαιτήσεις αὐτοῦ, ὅτι τὸ λειψάνον αὐτῆς μεταφερθὲν εἰς Σκήτιν Ἀλεξανδρείας ἐναπετέθη εἰς τὸ κοιμητήριον τῶν πατέρων, καὶ ὅτι ἀδελφὸς τις ἐκ τῆς Σκήτεως, ἐνοχληθεὶς ὑπὸ τοῦ πάθους τῆς πορνείας, προσέτρεξεν εἰς τὸν τάφον τῆς μακαρίας μάρτυρος ταύτης, μαρτυρησάσης χάριν τῆς σωφροσύνης, καὶ χρισθεὶς μὲ τὸ ἔλαιον τῆς κανδήλας τῆς ἁγίας ἔλαβεν εὐλογίαν παρ' αὐτῆς φανείσης εἰς αὐτὸν κατ' ὄναρ, ἐξυπνήσας δὲ ἡλευθερώθη ἐκ τοῦ μνημονευθέντος πάθους²¹.

Ἄσπαστος, ἅγιον ἔλαιον τῆς κανδήλας τοῦ τιμίου Ἐύλου τοῦ Σταυροῦ ἐποίει θαύματα, ὀνομαζόμενον «ἔλαιον τοῦ Σταυροῦ». Ἄλλη πληροφορία, μοναχοῦ Κυρίλλου, ἀναφέρει ὅτι ὁ ὄσιος Σάββας χρησιμοποιοῦν ἔλαιον κανδηλῶν ἁγίων εἰκόνων ἐθαματούργει ἐκβάλλων καὶ δαιμόνια. Κατ' εἰδησιν τοῦ Θεοδώρητου, ὁ ὄσιος Ἰάκωβος δι' ἔλαιου ἐκ κανδηλῶν ἁγίων μαρτύρων («ἔλαιον τῶν μαρτύρων»), πολλὰ πάθη ἐθεράπευσε²².

Παλαιότερον, ὁ Τερτυλλιανός, πληροφορεῖ ὅτι ὁ χριστιανὸς Πρόκοπος, ὁ ἐπιστάτης τῆς Ἐδοδίας, ἐθεράπευσε δι' ἔλαιου τὸν ἐθνικὸν Σεῦηρον, πατέρα τοῦ αυτοκράτορος Ἀντωνίου. Ὁ ἱερός Χρυσόστομος εἰς τὴν 32αν ὁμιλίαν αὐτοῦ εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον ἅγιον Εὐαγγέλιον (ἐν παραγράφῳ 6η) ὁμιλεῖ περὶ τῆς λυχνίας τῆς ἐν τῷ ναῷ, τιμιωτέρας καὶ γλυκυτέρας τῆς τοιαύτης τοῦ οἴκου, διότι τὸ ἔλαιον τῆς τοῦ ναοῦ λυχνίας θεραπεύει νοσήματα ἐκείνων, οἱ ὅποιοι μετὰ πίστεως ἐχρίσθησαν ἀπὸ τὸ ἔλαιον ταύτης. Ὁ ἅγιος Κυριακὸς δι' ἔλαιου ἐθεράπευσε ἀσθενῆ, ἡ δὲ ἁγία Εὐγενία, ὑπὸ τὸ σχῆμα

τοῦ μοναχοῦ Εὐγενίου, ἀλείψασα δι' ἔλαιου τὴν ἐξ Ἀλεξανδρείας Μελανθίαν ἐθεράπευσε αὐτήν, καὶ ὁ ἅγιος Ἀρσένιος γυναῖκα ἡμίξηρον ἀρτίαν ἀποκατέστησε διὰ χρίσεως ἁγίου ἔλαιου²³.

Ἐλαιοδοσία ἐν μνήμαις Ἀγίων.

Ἡ ἀρχαιοτάτη καὶ ἱερωτάτη αὕτη συνήθεια τῆς χρίσεως τῶν χριστιανῶν δι' ἔλαιου, λαμβανομένου ἐκ τῶν κανδηλῶν τῶν ἁγίων λειψάνων καὶ ἱερῶν εἰκόνων τῶν Ἀγίων, διτηρήθη μέχρι τῆς σήμερον. Ἐκτὸς δὲ τῆς παρ' ἐκάστου χριστιανοῦ λήψεως ἔλαιου ἐξ αὐτῶν καὶ χρίσεως αὐτοῦ δι' αὐτοῦ, ἡ ὡς ἄνω συνήθεια ἐνετάχθη εἰς τὸ τυπικὸν τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, καὶ κατεχωρίσθη εἰς τὰ λειτουργικὰ αὐτῆς βιβλία. Κατὰ τὴν λειτουργικὴν λοιπὸν πρᾶξιν τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, ἡ δόσις αὕτη τοῦ ἔλαιου (ἡ μύρου ἐκ τοῦ λειψάνου ἁγίου), ἡ ἔλαιοδοσία, τελεῖται περὶ τὸ τέλος τῆς Δοξολογίας, ἐν τῷ Ὄρθῳ, ψαλλομένων κατ' αὐτὴν Ἰδιομέλων τῆς Λιτῆς ἐκ τῆς Ἀκολουθίας τῆς ἑορτῆς ἢ εἰδικῶν Ἰδιομέλων ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ κατακεχωρισμένων εἰς τὸ τέλος τοῦ Ὄρθου τῆς Ἀκολουθίας τῆς ἑορτῆς. Οἱ χριστιανοὶ προσέρχονται καὶ ἀσπάζονται τὴν εἰκόνα τοῦ ἐορτάζοντος ἁγίου, ὁ δὲ ἱερεὺς, λαμβάνων ἔλαιον διὰ θρυαλλίδος ἐκ τῆς εἰκόνης τοῦ ἁγίου, χρίει αὐτοὺς εἰς τὸ μέτωπον. Ἡ συνήθεια αὕτη καθιερώθη εἰς τὰς ἱεράς Μονὰς διὰ τοὺς ἀδελφοὺς καὶ πατέρας αὐτῶν καὶ ἐκείθεν, ὅπως καὶ ἄλλαι τελετουργικαὶ διατάξεις, ἐπεκράτησε λειτουργικῶς καὶ εἰς τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ ἱεροὺς ναοὺς.

Ἡ τυπικὴ διάταξις τῆς ἐλαιοδοσίας, ὡς αὕτη ἐτελεῖτο παλαιότερον, ἀναγράφεται εἰς τὴν «Διάταξιν τῆς Ἱεροδιακονίας» (ἦτοι περὶ τοῦ πῶς ὑπηρετεῖ ὁ Διάκονος μετὰ τοῦ Ἱερέως ἐν τῷ Μεγάλῳ Ἑσπερινῷ, τῷ Ὄρθῳ τε καὶ τῇ Λειτουργίᾳ), τὴν συντεθεῖσαν παρὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Φιλοθέου, εἰς τὸ τέλος τοῦ Ὄρθου, καὶ δὴ μετὰ τὴν Ἀπόλυσιν αὐτοῦ: «Εἰ δὲ ἐστὶ Δεσποτικὴ Ἑορτή, — σημειοῦται εἰς τὴν Διάταξιν — ἡ μεγάλη Ἁγίου μνήμη, δίδοται καὶ τὸ ἅγιον ἔλαιον οὕτω. Πάντων συναγομένων πλησίον τῆς Εἰκόνης τοῦ προσκυνήματος καὶ ψαλλόντων, ὁ μὲν Διάκονος θυμῶ κύκλω, ἀπὸ τοῦ Προεστῶτος ἀρξάμενος, πρῶτον θυμιάσας τὴν εἰκόνα τοῦ Ἁγίου. Ὁ δὲ Ἱερεὺς, ἰστάμενος πλαγίως τῆς Εἰκόνης, κατέχων ἄλειπτρον χρίει τοὺς προσιόντας ἐν τῷ μετώπῳ, καὶ εὐλογεῖ. Ὅταν δὲ χρισθῶσι πάντες, ἐκφωνεῖ: Ἐπάκουσον ἡμῶν, ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ἡ ἐλπίς πάντων τῶν περάτων τῆς γῆς καὶ τῶν ἐν θαλάσῃ μακρὰν, καὶ ἴλεως ἴλεως γενοῦ ἡμῖν, Δέσποτα, ἐπὶ ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν, καὶ ἐλέησον ἡμᾶς. Ἐλεήμων γὰρ καὶ φιλόνητος Θεὸς ὑπάρχεις καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν, τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ

20. Ἐπισκόπου Θαυμακοῦ Χρυσοστόμου Περὶ νεωκόρων, (Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ περιοδικοῦ «Ἐκκλησία»), Ἀθήναι 1959.

21. Συναξαριστῆς Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου, τόμος Β', Ζάκυνθος, ΑΩΞΗ', σελ. 264-265.

22. Συναξαριστῆς Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου, τόμος Γ', Ζάκυνθος, ΑΩΞΗ', σελ. 210-211, ἐν ὑποσημειώσει.

23. Κων. Ν. Καλλινίκου, Ὁ Χριστιανικὸς ναὸς καὶ τὰ τελοῦμενα ἐν αὐτῷ, Ἀλεξάνδρεια, 1921, σελ. 660-661. Ὁρθόδοξοι καὶ Χριστιανικὴ Ἑγκυκλιόπαιδις, τόμος Γ', Ἀθήναι 1940, στ. 140, ἐν λέξει ἔλαιον.

Ἁγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Εἰρήνη πᾶσι. Ὁ Διάκονος: Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν τῷ Κυρίῳ κλίνωμεν. Καὶ κρατοῦντος τοῦ Διακόνου τὸ Ὁράριον, ὡς ἔθος, λέγει ὁ Ἱερεὺς, χαλάσας τὸ φελόνιον, τὴν Εὐχὴν ταύτην. Δέσποτα, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ Θεὸς ἡμῶν, διὰ πρεσβειῶν τῆς πανυπερευλογημένης, ἐνδόξου Δεσποίνης ἡμῶν, Θεοτόκου, καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας...» (Εὐχολόγιον τὸ Μέγα, Βενετία 1854, σελ. 11-12).

Καθ' ἅπασαν τὴν διάρκειαν τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους, ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου μέχρι τοῦ Αὐγούστου, γίνεται ἐλαιοδοσία εἰς τὸ τέλος τοῦ Ὁρθρου, κατὰ τὰς ἐξῆς ἐορτάς, ὡς σημειοῦται ρητῶς εἰς τὰ ἐν χρήσει Μηναιᾶ.

1. Τῆ ΚΖ' Ὀκτωβρίου. Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Δημητρίου τοῦ Μυροβλήτου. «Δοξολογία μεγάλη καὶ Ἀπόλυσις. Δίδεται καὶ ἅγιον Μύρον ἐκ τοῦ ἁγίου, ψαλλομένων τῶν Ἰδιομέλων αὐτοῦ». Τὰ Ἰδιόμελα ἴδε εἰς τὴν Λιτὴν.

2. Τῆ ΙΓ' Νοεμβρίου. Ἁγίου Ἰωάννου Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου. «Δοξολογία Μεγάλη καὶ Ἀπόλυσις. Δίδεται καὶ ἅγιον ἔλαιον τοῖς ἀδελφοῖς». Δὲν ἀναφέρει Ἰδιόμελα. Βλέπε ταῦτα εἰς τὴν Λιτὴν.

3. Τῆ ΚΑ' Νοεμβρίου. Ἡ ἐν τῷ ναῷ εἴσοδος τῆς Θεοτόκου. «Δοξολογία Μεγάλη καὶ Ἀπόλυσις. Δίδεται καὶ ἅγιον ἔλαιον τοῖς ἀδελφοῖς». Δὲν ἀναφέρει Ἰδιόμελα. Βλέπε ταῦτα εἰς τὴν Λιτὴν.

4. Τῆ Γ' Δεκεμβρίου. Ἁγίου Νικολάου Ἀρχιεπισκόπου Μύρων τῆς Λυκίας τοῦ θαυματουργοῦ. «Δοξολογία Μεγάλη καὶ Ἀπόλυσις. Δίδεται καὶ ἅγιον ἔλαιον τοῖς ἀδελφοῖς, ἐκ τῆς κανδήλας τοῦ Ἁγίου, ψαλλομένων τῶν Ἰδιομέλων...». Ἐχει εἰδικὰ Ἰδιόμελα.

5. Τῆ Λ' Ἰανουαρίου. Τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν. «Δοξολογία Μεγάλη καὶ Ἀπόλυσις. Δίδεται καὶ ἅγιον ἔλαιον τοῖς ἀδελφοῖς». Δὲν ἀναφέρει Ἰδιόμελα. Ὅρα ταῦτα εἰς Λιτὴν.

6. Τῆ Ι' Φεβρουαρίου. Ἁγίου Ἱερομάρτυρος Χαραλάμπους. «Δοξολογία Μεγάλη καὶ Ἀπόλυσις. Δίδεται δὲ καὶ ἅγιον ἔλαιον τοῖς ἀδελφοῖς». Δὲν ἀναφέρει Ἰδιόμελα. Ἴδε ταῦτα εἰς τὴν Λιτὴν.

7. Τῆ ΚΓ' Ἀπριλίου. Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου. «Δοξολογία Μεγάλη καὶ Ἀπόλυσις. Δίδεται καὶ ἔλαιον ἐκ τῆς κανδήλας τοῦ Ἁγίου». Δὲν ἀναγράφει Ἰδιόμελα. Ἴδε ταῦτα εἰς τὴν Λιτὴν.

8. Τῆ ΚΔ' Ἰουνίου. Γενέθλιον τοῦ Τιμίου Προδρόμου. «Δοξολογία Μεγάλη καὶ Ἀπόλυσις. Δίδεται καὶ ἅγιον ἔλαιον, τοῖς ἀδελφοῖς». Δὲν ἀναγράφει Ἰδιόμελα. Ὅρα ταῦτα εἰς τὴν Λιτὴν.

9. Τῆ ΚΘ' Ἰουνίου. Ἁγίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου. «Δοξολογία Μεγάλη καὶ Ἀπόλυσις... Στιχηρὰ Ἰδιόμελα τῶν Ἀποστόλων, ψαλλόμενα εἰς τὴν διάδοσιν τοῦ Ἁγίου Ἐλαίου». Ἐχει εἰδικὰ Ἰδιόμελα.

10. Τῆ Ζ' Αὐγούστου. Τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος. «Δοξολογία Μεγάλη καὶ Ἀπόλυσις. Δίδεται καὶ ἅγιον ἔλαιον τοῖς ἀδελφοῖς». Δὲν ἀναγράφει Ἰδιόμελα. Ἴδε ταῦτα εἰς τὴν Λιτὴν.

11. Τῆ ΙΕ' Αὐγούστου. Κοίμησις τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου. «Δοξολογία Μεγάλη. Δίδεται καὶ ἔλαιον τοῖς ἀδελφοῖς». Δὲν ἀναφέρει Ἰδιόμελα. Ὅρα ταῦτα εἰς τὴν Λιτὴν.

12. Τῆ ΚΘ' Αὐγούστου. Ἀποτομή τῆς κεφαλῆς τοῦ Τιμίου Προδρόμου. «Δοξολογία Μεγάλη. Δίδεται καὶ ἅγιον ἔλαιον τοῖς ἀδελφοῖς, ἐν ᾧ καὶ ψαλλομεν τὰ Ἰδιόμελα ταῦτα». Ἐχει εἰδικὰ Ἰδιόμελα.

Ἐκτὸς ὅμως τῶν ὡς ἄνω δώδεκα περιπτώσεων ἐλαιοδοσίας, τὸ Τυπικὸν τοῦ Ἁγίου Σάββα ἀναγράφει καὶ ἄλλας, ὡς λ.χ. κατὰ τὴν μνήμην τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Ἀντωνίου τοῦ μεγάλου (ΙΖ' Ἰανουαρίου)²⁴.

(Συνεχίζεται) † Ὁ Θαυμακοῦ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

24. Ὁ τίτλος τοῦ Τυπικοῦ «τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίας Λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ Θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα» ἔχει ὡς ἀκολουθῶς: «Τὸ παρὸν Τυπικὸν τετύπεται Ἐνετίησι, παρὰ Ἀντωνίῳ τῷ Πινέλλῳ, ἀναλώμασι μὲν, τοῖς αὐτοῦ. Ἐπιμελεῖα δὲ πολλῇ καὶ ἐπιδιωρθώσει, ἐμοῦ Ἰωάσαφ Ἱερομνάχου τοῦ ἐξ Ἄνδρου. Ἐπιτροπεύοντος τοῦ πανιερωτάτου καὶ σοφωτάτου μητροπολίτου Φιλαδελφείας κυροῦ Γαβριὴλ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου» «Ἐνετίησιν, Παρὰ Ἀντωνίῳ τῷ Πινέλλῳ. ἀχγ'» [1603]. Βλέπε τῆ ΙΖ' Ἰανουαρίου, σελ. λη'.

Ὁ "ἩΜΕΡΟΔΕΙΚΤΗΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ,

ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1961

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀφιερωμένος
εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν μας

Περιέχει, ἐκτὸς τῆς συνήθους ἡμερολογιακῆς ὕλης καὶ καθημερινὰ διαφωτιστικὰ καὶ ἐποικοδομητικὰ σημειώματα, ἀναφερόμενα εἰς τὴν οὐσίαν, τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐνδοξον ἱστορίαν τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας, ὡς καὶ τὴν ἀποστολὴν αὐτῆς διὰ τὸν ἁγιασμόν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν δημιουργίαν ἀληθοῦς πολιτισμοῦ. Συνοδεύεται ὑπὸ καλλιτεχνικοῦ χρυσοποικίλου πλαισίου, κοσμομένου διὰ βυζαντινῆς εἰκόνας τοῦ Ἰδρυτοῦ τῆς Ἐκκλησίας, Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

ΤΙΜΑΤΑΙ (μετὰ πλαισίου) δρχ. 10.

Εἰς ὁμαδικὰς παραγγελίας Ἐνοριῶν παρέχεται ἔκπτωσης 20 %.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟΝ

Καί εἰς τὴν Χώραν μας, ὅπως ἀκριβῶς καὶ εἰς ὁλόκληρον τὸν κόσμον, παρ' ὅλας τὰς ἀντιθέσεις καὶ τὰς ποικίλας δυσκολίας, ἡ Ραδιοφωνία σήμερον ἀποτελεῖ μίαν ἰσχυράν καὶ ἀναμφισβήτητον πραγματικότητα.

Τὸ ραδιόφωνον ὁσημέραι καθίσταται στοιχεῖον ἐπιμόνου ἀνάγκης τῆς ζωῆς, ἐκλαίκευον διάφορα ἐνδιαφέροντα θέματα τῆς Θρησκείας, τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς Τέχνης, γενικώτερον, διὰ τὰς μεγάλας μάζας, ἀσκούν δημιουργικῶς κριτικὴν ἐφ' ὅλων τῶν συγχρόνων προβλημάτων τῆς κοινωνίας καὶ τῶν ἀτόμων καὶ βοηθοῦν ἀποτελεσματικῶς, μετὰ τοῦ Τύπου, ὡς τετάρτη ἐξουσία, εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐσωτερικῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου.

Οὕτως οἱ λαοὶ ἀκούοντες τὸ ραδιόφωνον εἰς ὅλας τὰς γλώσσας τῆς οἰκουμένης, προσέχουν πολλά, ἐνδιαφέρονται διὰ πολλά, ἀγρυπνοῦν, αὐξάνουν τὰς πνευματικὰς τῶν δυνάμεις, τροφοδοτοῦνται, διὰ νέων στοιχείων ζωῆς καὶ κρατοῦν εἰς ἐγγήγορσιν τὴν ψυχικὴν τῶν ἐνέργειαν.

Προγράμματα χιλιάδων ὥρῶν μεταφέρονται ἐπ' αὐτῶν ἀπὸ θαλάσσης, κάμπους καὶ ὄρη, διὰ νὰ διακηρύξουν τὴν μίαν καὶ μοναδικὴν ἀλήθειαν: τὴν ἀγάπην τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν συνάνθρωπον.

Ἐκαστος ἀκροατῆς, ὅπου καὶ ἂν εὐρίσκειται, ἔχει τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀπολαμβάνῃ πᾶν ἀριστοῦργημα τῆς ἀνθρωπίνης δημιουργίας, νὰ ἀκούῃ οἰονδήποτε καλλιτέχνην καὶ ψυχαγωγικὴν ἐκδήλωσιν, νὰ ἐπικοινωνῇ μετὰ τῶν συνανθρώπων του ἄλλων χωρῶν, νὰ ἐνημερώνεται ἐγκαίρως ἐφ' ὅλων τῶν παγκοσμίων γεγονότων καὶ νὰ συμμετέχῃ ἐνεργῶς, εἰς τὰς ἀνησυχίας, τὰ προβλήματα καὶ τὰς ἐξελίξεις τοῦ αἰῶνός μας.

Τὸ ραδιόφωνον καλύπτει οὐσιωδῶς βασικοὺς τομεῖς τοῦ πνεύματος, διὰ τῆς καταπληκτικῆς διαδόσεώς του, ὡς τοὺς τῆς Ἐνημερότητος, Μορφώσεως, Ψυχαγωγίας, καὶ ἐπιτυγχάνει εὐκόλως καὶ ἀσφαλῶς νὰ συγκινήσῃ καὶ νὰ δημιουργήσῃ «ἀτμόσφαιραν» ἱκανὴν νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ ἐσωτερικὴν καλλιέργειαν τῶν μαζῶν.

Σήμερον πλέον ἡ πνευματικὴ ἀποστολὴ τῆς Ραδιοφωνίας¹ ὡς καὶ ἡ κοινωνικὴ τοιαύτη, εἶναι ἐκθυμὸς ὑποστήριξις καὶ βοήθεια τοῦ συγχρόνου πολιτισμοῦ.

Οὐδεὶς εἰς τὴν ἐποχὴν μας ἀμφισβητεῖ τὴν εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν τῶν ἐρτσιανῶν κυμάτων, ἐπὶ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ νοῦ τῶν ἀνθρώπων.

*

Ἄλλὰ καὶ ἡ Ἐκκλησία μας ἐκτιμήσασα τὴν ἀξίαν τοῦ ραδιοφώνου ἤρχισεν, διὰ δειλῶν ἐν ἀρχῇ βημάτων, νὰ ἐπιτελῇ ἔργον ἀληθῶς σοβαρὸν, χρησιμοποιοῦσα τοῦτο, ὡς δεύτερον ἄμβωνα, ἀπὸ τοῦ οὐοῦ ὡσαύτως δύναται κάλλιστα νὰ ἀκούεται ἢ νὰ διε-

1. Δημ. Σ. Φερούση, Ἡ πνευματικὴ ἀποστολὴ τῆς Ραδιοφωνίας (μελέτη), Ἀθήναι 1960.

ξάγεται ἡ Ἱερὰ Κατήχησις, ἡ Ἐσωτερικὴ Ἱεραποστολή, ἡ ἐκλεκτὴ Ἐκκλησιαστικὴ Μουσικὴ, ἡ καθαρὰ, γόνιμος καὶ ἐποικοδομητικὴ Ψυχαγωγία, ἡ Ἐνημέρωσις, ἡ Διαφώτισις καὶ ἡ Διδασκαλία πρὸς τὴν νεότητα.

Ἡ πλουσία ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας, ἡ Παράδοσις, οἱ Ἅγιοι, οἱ Μάρτυρες, ἡ ζωὴ τῶν Πατέρων, ἡ Βυζαντινὴ μας κληρονομία, γενικώτερον, εἶναι, τῷ ὄντι, ὑλικὸν ἀφθάστου καλλιτεχνικῆς ἀξίας, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ διδάξῃ, ἐπηρεάσῃ, προαγάγῃ, νὰ τέρψῃ καὶ ψυχαγωγῆσῃ, ὡς θεάτρον, ὡς ραδιοφωνικὸς λόγος καὶ ἦχος, ὡς ρεπορτάζ καὶ ὡς ἀκρόμα γενικῶς ὑψηλῆς αἰσθητικῆς στάθμης. Εἶναι δηλονότι θέματα ἐξ ὁλοκλήρου ραδιοφωνικά, ἴσως μοναδικὰ εἰς δημιουργίαν ἐντόνων συναισθημάτων, ἅτινα, διὰ καταλλήλων φωνῶν ἀποδιδόμενα, ἐνώνουν ἀναμφιβόλως τὴν μουσικὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν δρᾶσιν Αὐτῆς μετὰ τῆς ἀναπνοῆς τοῦ λαοῦ.

Ἦδη, κατόπιν πολλῶν προσπαθειῶν, καθίσταται σήμερον δυνατὴ ἡ ἡχογράφησις ὁλοκλήρου τοῦ ὑλικοῦ², τὸ ὁποῖον ἐκπέμπεται ἀπὸ διαφόρους Ραδιοσταθμοὺς τῆς Χώρας. Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία διαθέτει σήμερον ἀρτίους ραδιοθαλάμους, διὰ τῶν ὁποῖων δύναται νὰ καλύψῃ τὰς ἀνάγκας ἐνὸς πλήρους, συνεχοῦς καὶ τελείου, ἐξ ἐπόψεως ραδιοφωνικῆς καὶ αἰσθητικῆς, προγράμματος.

Διὰ τοῦ συγχρόνου καὶ τελεσφόρου αὐτοῦ μέσου ἐκπέπονται σταθερῶς προγράμματα, μεταφέροντα τὴν φωνὴν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς τὰς ψυχὰς τῶν πιστῶν.

Τοιοτοτρόπως, διὰ πρώτην φοράν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ, καθιερώθη ἡ μετάδοσις ἐκκλησιαστικῶν εἰδήσεων, χριστιανικοῦ θεάτρου προσηρμοσμένου εἰς τὰς ραδιοφωνικὰς, αἰσθητικὰς ἀπαιτήσεις, προγραμμάτων ἐθνικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ περιεχομένου, περιλαμβανόντων μουσικὴν, χριστιανικὴν ποίησιν, ἱστορίαν, ἐποικοδομητικὰ ἀνέκδοτα, εἰκόνας ἀπὸ τὴν ζῶσαν πίστιν τῶν χριστιανῶν κ.ἄ., ἅτινα ἀποτελοῦσιν ἐξῶφθαλμον, τῷ ὄντι, ἐπὶ τοῦ ἀνεγνωρισμένου τομέως τούτου πρόοδον.

Παρατηρεῖται μία ἀληθῶς σημαντικὴ ἀνοδος, ἥτις φέρει ὁπωσδήποτε τὸν πιστὸν πλησιέστερον πρὸς τὰς πηγὰς τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τὴν Παράδοσιν.

*

Ἐν τούτοις εἶναι ἐπιτακτικὴ ἡ ἀνάγκη, ὅπως πραγματοποιηθῶσι καὶ ἕτερα, μεγαλύτερα καὶ πλέον οὐσιώδη βήματα πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτήν. Ἐπιβάλλεται δηλονότι ἡ ἀπόκτησις πλειόνων μέσων τεχνικῶν, δι' ὧν ἡ Ἐκκλησία θὰ δυνηθῇ μὲ ἀπόλυτον ἐλευθερίαν νὰ ἐπιτύχῃ ἀκωλύτως τὴν μετάδοσιν προγραμμάτων καὶ ἐκπομπῶν Αὐτῆς.

Πρὸς ἐπίτευξιν δηλαδὴ τῶν ἀνωτέρω, κατ' ἀπόλυτον βούλησιν Αὐτῆς, ἀναγκαῖα τυγχάνει ἡ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἱδρυσις ἰδίου Ραδιοφωνικοῦ Στα-

2. Ἄνδρ. Ι. Φουτράκη, Ἀποστολικὴ Διακονία, Ἐκθεσις πεπραγμένων 1958—59. Ἀθήναι 1960, σελ. 46.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

Panag. Trembelas, Dogmatik der Orthodoxen Kirche (Griechisch). Athen. 1959. Bd. I (XVI+568s). Bd. II (VII+422s).

Ἡ ἐμφάνισις μιᾶς νέας Δογματικῆς εἶναι ἐν τῇ ἑλληνικῇ καὶ ἐν γένει ἐν ὅλῃ τῇ ἀνατολικῇ ἐκκλ. θεολογίᾳ γεγονός, ὅπερ καὶ διὰ τὴν οἰκουμενικὴν συζήτησιν μετὰ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἐνέχει σπουδαιότητα. Διότι, ἐκτὸς μικροτέρων τινῶν ἐργασιῶν, ἀσχολουμένων περὶ ἐπὶ μέρους ζητήματα ἢ συμπληρωματικῶ τῶ τρόπῳ συντεταγμένων καὶ προοριζομένων διὰ τὴν θεολογικὴν διδασκαλίαν, δὲν ὑπάρχουσιν ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ συγχρονισμένοι ἐκθέσεις τῆς ὅλης ὀρθοδόξου διδασκαλίας. Τὰ ὀλίγα ἐν τῷ παρόντι αἰῶνι δημιουργηθέντα ἔργα ἀριθμοῦνται ἀμέσως: Μία ἀσυμπλήρωτος Δογματικὴ τοῦ Ζ. Ρώση (ἑλληνιστί), ἕτερα τετράτομος Δογματικὴ τοῦ Ρώσου Ν. Μαλινόβσκι (1903-10). Ἡ Δογματικὴ τοῦ ἐν ἔτει 1936 ἀποθανόντος Ἀθηναίου δογματικοῦ Χρ. Ἀνδρούτσου (1907). Πάντα τὰ ἔργα ταῦτα εἶναι χαρακτηριστικὰ τῆς προσπαθείας τῆς νεωτέρας ἀνατολικῆς ἐκκλησιαστικῆς θεολογίας νὰ ἀπαλλαγῇ τῆς συντηρήσεως ἐκείνης τῆς δογματικῆς διδασκαλίας ἐν τοῖς δογματικοῖς ἐγχειριδίοις τῶν προγενεστέρων ἐποχῶν καὶ μάλιστα τοῦ παρελθόντος αἰῶνος.

Εἶναι ὅλως φυσικόν, ὅτι ἡ παρούσα ἐμβάθυνσις πραγματοποιεῖται ὑπὸ τὴν μορφήν νέας μελέτης τῆς δογματικῆς παραδόσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν πατέρων. Παραλλήλως ὅμως εἶναι φανερόν νέος προσανατολισμὸς πρὸς τὴν μαρτυρίαν τῆς Ἀγ. Γραφῆς. Ἐναντι τῶν ἄγαν τολμῶν δογματικῶν νεωτερισμῶν, τοὺς ὁποίους συναντῶμεν παρὰ τοῖς Ρώσοις Μ. Tareev (1908-11), S. Svetlov (1912-14) καὶ J. Bulgakov (1933-45), τὰ νεώτερα ὀρθόδοξα δογματικά ἔργα τηροῦσι στάσιν ἐφεκτικὴν ἢ ἀρνητικὴν.

Ἡ προκειμένη δογματικὴ τοῦ ἐν Ἀθήναις κα-

θμοῦ, μικρᾶς ἔστω, κατ' ἀρχὴν, ἐμβελείας, ὅστις τιθέμενος εἰς λειτουργίαν, ἄνευ οὐδενὸς ἐξωεκκλησιαστικοῦ κωλύματος, νὰ πληροῖ τοὺς αἰθέρας διὰ τῶν κυμάτων τῆς Ὀρθοδόξου φωνῆς Αὐτῆς.

Δύναται δὲ πᾶς τις νὰ φαντασθῇ, ποῖα αἰσθήματα θὰ δημιουργῶνται εἰς τὴν ψυχὴν παντὸς χριστιανοῦ, ὅταν ἐντὸς τοῦ δωματίου του, κατὰ τὰς νυκτερινὰς ὥρας ἀνοίγῃ τὸ ραδιοφώνον του καὶ ἀκούῃ:— «Ἐδῶ Ἅγιον Ὅρος. Ραδιοφωνικὸς Σταθμὸς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος!».

*

Κατὰ ταῦτα ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία, εἰς ἣν ἔχει ἀνατεθῆ ἡ διοργάνωσις τῆς ὑψηλῆς ταύτης ἐκδηλώσεως, δεόν ὅπως προβῇ, κατόπιν μάλιστα καὶ σχετικῆς ἀποφάσεως τοῦ Κεντρικοῦ αὐτῆς Συμβουλίου, εἰς τὴν ἰδρυσιν τοῦ Ραδ. Σταθμοῦ τῆς Ἐκκλησίας, δι' οὗ θὰ ἐπιτελήται ἔργον, ὡς ἀνωτέρω ἐσημειώσαμεν, μέγα καὶ σωτηριῶδες, ἄξιον τῆς τεραστίας δράσεως καὶ τοῦ ἀνωτέρου Αὐτῆς κοινωνικοῦ προορισμοῦ.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Σ. ΦΕΡΟΥΣΗΣ

θηγητοῦ Τρεμπέλα κινεῖται ἀκριβῶς ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς θεολογικῆς ἀναθεμελιώσεως ἐπὶ τῶν βάσεων τῆς διδασκαλίας τῆς ὀρθοδόξου πίστεως. Ὁ συγγραφεὺς ἔχει πλήρη συνείδησιν τῆς στάσεως ταύτης ὅτε, ἤδη ἐν τῇ εἰσαγωγῇ, ὑποδεικνύει, ὅτι ἐν τῇ ἀνατολικῇ ἐκκλησιαστικῇ θεολογίᾳ ἐλλείπουσιν ἀκόμη αἱ ἱστοριοδογματικαὶ καὶ πατρολογικαὶ ἔρευναι (θὰ ἠδύνατό τις νὰ προσθέσῃ: καὶ αἱ ἐξηγητικαὶ), ἐφ' ὧν εἶναι δυνατόν νὰ οἰκοδομηθῇ ἡ Δογματικὴ. Διὰ τοῦτο καὶ ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς δογματικῆς διδασκαλίας τὸ κέντρον τοῦ βάρους κεῖται εἰς τὴν ἐξηγητικὴν ἱστοριοδογματικὴν ἀνάλυσιν. Αὕτη προσδιορίζεται ὑπὸ τῆς ἱστορικῆς μεθόδου καὶ δύναται νὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὸν δογματικὸν ἀπριορισμὸν, ὅστις ὠδήγει εἰς παντοίας προκαταλήψεις ἐν ταῖς παλαιότεραις Δογματικαῖς. Παρὰ τὴν ἐντατικὴν νέαν μελέτην τῶν βάσεων τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, δὲν ἐλλείπει ὁ ἐν τῇ Δογματικῇ πάντοτε ἀναγκαῖος διάλογος μετὰ τῆς θεολογίας ἄλλων ἐκκλησιῶν. Βεβαίως δὲν πρόκειται ἐνταῦθα περὶ ἐκτενοῦς συζητήσεως μετὰ τῶν ἑτεροδόξων. Ἐν τούτοις προκαλεῖ τὴν προσοχὴν τοῦ ἀναγνώστου ἡ μεγάλη ἀντικειμενικότης, ἡ παρατηρουμένη ἐνταῦθα. Ἡ κατὰ παράδοσιν πολεμικὴ παλαιότερων ἔργων (παρατηρεῖται ἀκόμη καὶ παρὰ τῷ Ἀνδρούτσῳ) ὑποχωρεῖ ἐνταῦθα ἔναντι τῆς προσπαθείας πρὸς θεολογικὴν σαφήνειαν, ὅτε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον παραιτεῖται ὁ συγγραφεὺς τοῦ καθορισμοῦ τῆς στάσεως αὐτοῦ, χάριν αὐτῆς ταύτης τῆς ἐκθέσεως.

Ἐν τοῖς ἐπὶ μέρους σημείοις, τῶν ὁποίων τὴν ἀπαρίθμησιν δὲν ἐπιτρέπει ὁ χρόνος, δυστυχῶς θὰ ἦτο δυνατόν νὰ δειχθῇ πῶς χρησιμοποιοῦνται καὶ διδασκαλαί, αἵτινες παλαιότερον παραμερίζοντο ὡς «δυτικαὶ» ἢ «προτεσταντικαὶ». Ἰδιαίτερος παρατηρεῖται τοῦτο σαφῶς προκειμένου περὶ τῆς ἐννοίας τῆς «communio sanctorum ἐν Β' τόμῳ σελ. 409. Μέχρι τοῦδε οἱ ὀρθόδοξοι ἐνέβλεπον εἰς τὴν ἐννοίαν ταύτην «προτεσταντικὴν πνευματικοποίησιν» τῆς Ἐκκλησίας καὶ περιώριζον αὐτὴν εἰς τὴν «θριαμβεύουσαν Ἐκκλησίαν». Ὑπὸ τοῦ Τρεμπέλα ὅμως, διὰ πρώτην φοράν ἐν Δογματικῇ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας τῶν τελευταίων χρόνων, ἀναγνωρίζεται ἡ καινοδιαθηκικὴ καὶ παλαιοεκκλησιαστικὴ σημασία τῆς ἐννοίας ταύτης. Τοιοῦτοτρόπως ἀποφεύγεται ἐνταῦθα, ὡς καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ἐκκλησιολογικῇ πραγματείᾳ, ἡ διὰ τὴν σχολικὴν Δογματικὴν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας τυπικὴ καὶ διὰ τὸν οἰκουμενικὸν διάλογον ὀλεθρία ἀναγωγή τῆς ἐννοίας τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸν ἐκκλησιαστικὸν θεσμόν (Reduktion auf die kirchliche Institution). Προαναγγέλλεται καὶ τρίτος τόμος, ὡς κατακλείς τοῦ ὅλου ἔργου, ὅστις θὰ συμπληρώσῃ τὴν διδασκαλίαν περὶ Ἐκκλησίας καὶ θὰ πραγματεύεται καὶ περὶ τῶν μυστηρίων καὶ τῶν ἐσχάτων.

REINHAND SLENCZKA

(Ἐκ τοῦ γερμανικοῦ περιοδικοῦ Oekumenische Rundschau 1960)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ἐπί τῇ 28ῃ Ὀκτωβρίου.

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας σύμπας ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς, ἐπὶ τῇ 28ῃ Ὀκτωβρίου καὶ τῇ λυτρώσει ἐκ τῶν κατὰ τῆς Πατρίδος ἐπικρεμασθέντων κατὰ τὸ 1940 δειῶν, θὰ ἑορτάσῃ τὰ Νικητήρια καὶ θὰ ἀναγράψῃ εἰς τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον τὰ εὐχαριστήρια.

Τοιοτοτρόπως, στοιχοῦντες τῇ εὐσεβεῖ ἡμῶν ἐθνικῇ παραδόσει καὶ γεραίροντες τὴν κατατρόπωσιν ἰσχυροτάτου ἐπιδρομῆως ὡς μεγαλοργίαν τῆς Ὑπερμάχου Στρατηγοῦ, ἣτις περισκέπουσα τὸν Ἑλληνικὸν Στρατὸν περιέσωσε πάντας ἡμᾶς ἀσινεῖς ἀπὸ τῶν ἐχθρικῶν προσβολῶν, θὰ ἀναμέλωμεν διὰ μίαν ἀκόμη φοράν τὴν ἐπινίκιον ᾠδὴν καὶ θὰ αἰνέσωσεν τὸν Ἐδεργέτην καὶ Σωτήρα ἡμῶν, Ὅστις «τοὺς ἐνδόξους συνετάραξε μετὰ ἰσχύος καὶ τοὺς ὕψηλους τῇ ὕβρει συνέτριψε μετὰ δυνάμεως».

Οὐδέποτε ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς πρέπει νὰ λησμονήσῃ «τὴν εὐσημον ταύτην ἡμέραν» ἢ νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν μείωσιν τῆς αἴγλης τοῦ λαμπροῦ πανηγυρισμοῦ τῆς. Πρὸς διατήρησιν δὲ ἀκριβῶς τῆς ζωηρᾶς ἀναμνήσεως τῆς ἡμέρας ταύτης ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος δικαίως καὶ εὐστόχως ἐνέκρινεν ἀπὸ τοῦ 1952, ὅπως ἡ τῇ 1ῃ Ὀκτωβρίου ἀγομένη ἑορτὴ τῆς Ἁγίας Σκέπτης τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου συμπανηγυρίζεται τῇ 28ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς μετὰ τῆς Ἐθνικῆς Ἑορτῆς. Οὕτως ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία ἔλαβε πρόνοιαν, ἵνα πάντοτε ὑπομνησθῆται εἰς ἡμᾶς τὰς ἐκ τῆς λαμπρᾶς ταύτης ἡμέρας ἀπορροεούσας ὑποχρεώσεις ἡμῶν.

Σπουδαιότατος σταθμὸς.

Σπουδαιότατος τῶ ὄντι σταθμὸς εἰς τὴν Ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἶναι ἡ ὑπὸ τῆς «Ἀποστολικῆς Διακονίας» γενομένη καλλιτεχνικωτάτη καὶ λίαν ἐπιμελημένη ἐκδοσις τῶν Νέων Ἐνιαίων Κατηχητικῶν Βοηθημάτων, ἅτινα περιέχουν σχέδια κατηχητικῶν μαθημάτων, καταρτισθέντα συμφάνως πρὸς τὸ ὑπὸ τῆς «Ἀποστολικῆς Διακονίας» ἐκπονηθὲν καὶ ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐγκριθὲν νέον ἐνιαῖον «Ἀναλυτικὸν Πρόγραμμα τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», ὅπερ ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1960-1961 θὰ ἰσχύῃ δι' ἅπαντα τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ὅ,τι μόλις πρὸ ὀλίγων μηνῶν ἐθεωρεῖτο ὡς δυσκατόρθωτον ἢ ἀνεπίτευκτον ἔργον εἶναι σήμερον ἐνώπιον ἡμῶν πραγματικότητα. Ὅ,τι ἄλλοτε ἦτο μόνον ὀδυνηρὰ νοσταλγία τῶν ποθοῦντων τὴν ὑπὸ τοὺς κόλπους τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας ἐνοποίησιν τῶν προγραμμάτων τῶν μαθημάτων τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων εἶναι τώρα πλέον εὐτυχῆς καὶ εὐχάριστον γεγονός καὶ ὠραιοτάτη ἀπαρχὴ καὶ πρώτη ἐκδήλωσις μακρᾶς σειρᾶς ἐπιδιώξεων τῆς τόσον συντεῶς καὶ καρποφόρας δρώσης «Ἀποστολικῆς Διακονίας», αἱ ὁποῖα θὰ ἀποβλέπων εἰς τὸ νὰ καταστήσουν τὸ

Κατηχητικὸν ἔργον πλέον ἀποδοτικὸν καὶ καρποφόρον.

Ἡ «Ἐκκλησία», ἐκφράζουσα τὰ θερμὰ αὐτῆς συγχαρητήρια πρὸς πάντας τοὺς καθ' οἰονδήποτε τρόπον βοήθησαν διὰ τὸν καταρτισμὸν τῶν Νέων Ἐνιαίων Κατηχητικῶν Βοηθημάτων, πέποιθεν, ὅτι διὰ τῆς ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ἐκκλησίας εἰλικρινοῦς καὶ ἀνιδιοτελοῦς συνεργασίας πάντων τῶν ἐνδιαφερομένων διὰ τὴν πρόδοον τοῦ Κατηχητικοῦ ἔργου, θὰ δυνηθῇ τοῦτο σὲν τῷ χρόνῳ νὰ σημειώσῃ καὶ νέα βήματα προόδου, οἷα εἶναι ἡ πρὸς χρῆσιν ἐν τοῖς Κατηχητικοῖς Σχολείοις δημοουργία παντὸς εἶδους ἐποπτικῶν μέσων, ἡ ἐξέλιξις τῶν Σχολείων τούτων εἰς Ἑνοριακὰ Κέντρα Νεότητος, ἡ ἐπιλογή καὶ ὁ καταρτισμὸς τῶν καταλλήλων προσώπων ὡς Κατηχητῶν κ.τ.τ.

Ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ἐκκλησίας.

Ὅς εἶναι εὐχάριστον τὸ γεγονός, ὅτι ἐν τῇ πατρίδι ἡμῶν ὀλονὲν πληθύνονται καὶ περισσότερον τὰ φιλανθρωπικὰ ἰδρύματα, ἅτινα ἐπὶ ποικίλας μορφὰς ἀσκοῦν τὸ ἔργον τῆς κοινωνικῆς προνοίας καὶ περιθάλψεως τῶν πασχόντων συνανθρώπων μας, οὕτω εἶναι ἐξ ἴσου εὐδοίων καὶ ἐλπιδοφόρον τὸ ὅτι πολλοὶ ἐκδηλώνουν ἐσχάτως τὴν ἐπιθυμίαν καὶ τὴν προσπάθειαν πρὸς ἴδρυσιν μιᾶς Συνομοσπονδίας τῶν Ἰδρυμάτων τούτων, ἣτις θὰ ἐνοποιήσῃ τὸ ἔργον αὐτῶν καὶ θὰ δώσῃ εἰς αὐτὸ ἐνιαῖαν πνοὴν καὶ κατεύθυνσιν.

Ἄλλ' ἵνα ἡ προσπάθεια αὕτη τελεσφορήσῃ καὶ φέρῃ καρπούς, πρέπει αἱ πρὸς ἐνοποίησιν τοῦ ἔργου τῶν φιλανθρωπικῶν ἰδρυμάτων καὶ κοινωνικῶν οργανώσεων προσπάθειαι νὰ τεθοῦν ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ἐκκλησίας, ἣτις ἐδημιούργησε καὶ διέδωκε τὸ πνεῦμα τῆς ὑγιοῦς καὶ ὠλοκληρωμένης κοινωνικῆς προνοίας καὶ εἶναι ὁ φυσικὸς κληρονόμος αὐτοῦ. Ἡ «κοινωνικὴ πρόνοια», ἵνα μὴ ἐκφυλίσθῃ εἰς μίαν ἀναιμικὴν ἀλτροῦστικὴν καὶ «κοῦμανιστικὴν» προσπάθειαν, ἀλλ' ἔχῃ ζωτικότητα καὶ γνήσιον ἀνθρωπιστικὸν χαρακτήρα, δεόν νὰ διεξάγῃται ἐν στενῷ συνδέσμῳ μετὰ τῆς ὅλης ἀνακαινιστικῆς ἐργασίας τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐν αὐστηρῷ χριστιανικῷ πνεύματι.

Αὐστηρῶς ἐκκλησιαστικὸν μέλος.

Πᾶν ὅ,τι συντελεῖ εἰς τὴν ἔξαρσιν καὶ προβολὴν τῶν θησαυρῶν τῆς Ὀρθοδόξου Παραδόσεως δεόν νὰ χαιρετίζηται ὑπὸ πάντων μετὰ χαρᾶς. Δι' αὐτὸ καὶ ἡ περὶ «τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἑλληνικῇ Ἐκκλησίᾳ» αὐτοτελῶς κυκλοφορήσασα μελέτη τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σερβίαν καὶ Κοζάνης κ. Διονυσίου εἶναι ἀξία παντὸς ἐπαίνου, διότι, δημοσιευθεῖσα τὸ πρῶτον γερμανιστί, συμβάλλεται τὰ μέγιστα εἰς τὴν προβολὴν τοῦ λειτουργικοῦ ἵσματος τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ὡς τονίζει ὁ ἐκλεκτὸς Σεβ. Ἱεράρχης ἐν τῇ μελέτῃ του ταύτη, τὸ ὅτι ἡ Βυζαντινὴ Μουσικὴ χαρακτηρίζεται ὡς ψαλμωδία «ἐκφράζει προσφύεσθρον τὸ περιεχόμενον καὶ τὸν χαρακτήρα τοῦ ὀρθοδόξου ἐκκλησιαστικοῦ ἄσματος καὶ διαστέλλει τοῦτο ἀπὸ πάσης ἄλλης θρησκευτικῆς μουσικῆς τέχνης. Ἡ ὀρθόδοξος βυζαντινὴ ψαλμωδία εἶναι αὐστηρῶς ἐκκλησιαστικὸν μέλος, ἱερατικοῦ καὶ λειτουργικοῦ χαρακτήρος, κεχωρισμένον τοῦ ἐκτός τοῦ ναοῦ χώρου, ἀπηλλαγμένον παντὸς βεβήλου (profan) στοιχείου καὶ ἀμέσως καὶ σαφῶς διακρινόμενον τοῦ κοσμικοῦ ἄσματος».

Ἐὰν ἡ ἀλήθεια αὕτη κατενοεῖτο ὑπὸ πάντων τῶν εὐλαβεστάτων ἐφημερίων καὶ τῶν κατ' ἐνορίας ἐκκλησιαστικῶν συμβουλίων, ἀσφαλῶς θὰ ἀπεφεύγοντο αἱ εἰς τὴν κακοποιήσιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς μας μουσικῆς συντελοῦσαι ποικίλαι παρεκτροπαί, αἵτινες παρατηροῦνται εἰς πολλοὺς ἐνοριακοὺς ναοὺς.

Πάντοτε τὴν ἀλήθειαν.

Βεβαίως τὸ νὰ παρακολουθῇ ὁ Τύπος μετ' ἐνδιαφέροντος τὰ Ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα εἶναι γεγονός εὐχάριστον, διότι ἀποδεικνύει, ὅτι οὗτος ἀναγνωρίζει τὴν σημασίαν, τὴν ὅποιαν ἔχει διὰ τὸ Ἔθνος ἡ Ἐκκλησία. Ἀλλ' ἀπὸ τοῦ σημείου τούτου μέχρι τοῦ σημείου τοῦ νὰ μεταδίδῃ ὁ Τύπος περὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων καὶ προσώπων ἀνυποστάτους καὶ ἀνεξιλέγκτους πληροφορίας ὑπάρχει μεγάλη ἀπόστασις.

Διὰ τοῦτο, ἂν μετὰ χαρᾶς βλέπωμεν, ὅτι πολλὰ στήλαι τῶν Ἐφημερίδων ἀφιερῶνται εἰς ἐκκλησιαστικὰ θέματα, μετὰ μεγάλης λύπης παρατηροῦμεν, ὅτι ἐνίοτε ἐφημερίδες τινὲς διαδίδουν οὐχὶ ἐξηκριβωμένας πληροφορίας περὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων. Τοῦτο, ὡς ἀναφέρεται καὶ ἐν τῷ κυρίῳ ἄρθρῳ τοῦ παρόντος φύλλου, ἰδιαιτέρως συνέβη κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν συνεδριῶν τῆς Σεπτῆς Ἱεραρχίας, τοῦθ' ὅπερ συνετέλεσε τὰ μέγιστα εἰς τὸν σκανδαλισμὸν τῶν συνειδήσεων πολλῶν. Ὁ Τύπος πρέπει νὰ διαδίδῃ πάντοτε τὴν ἀλήθειαν καὶ οὐχὶ νὰ γίνεαι ὄργανον δημιουργίας ἐσφαλμένων ἐντυπώσεων καὶ νοσηρᾶς πνευματικῆς ἀτμοσφαιρας.

Τὸ πρόβλημα τῆς Παιδείας.

Πολλὰ συνεζητήθησαν καὶ ἐπρογραμματίσθησαν κατὰ τὸ πρόσφατον παρελθὸν περὶ τῆς Παιδείας μας καὶ περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς ἀναδιοργανώσεως αὐτῆς. Καὶ δὲν ἀμφισβητεῖ τις, ὅτι ἐπεδείχθη καλὴ διάθεσις ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως καὶ κατεβλήθησαν φιλό-

τιμοὶ προσπάθειαι διὰ τὸν καθορισμὸν τῆς δεοντολογίας τῆς ὅλης ἀνακαινιστικῆς προσπάθειας πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτήν.

Ἀλλ' οὐδεὶς «ἐκ τῶν παροικούντων ἐν Ἱερουσαλήμ» ἀγνοεῖ, ὅτι ἐν τῇ πράξει ἡ πρόοδος μέχρι τοῦδε εἶναι ἐλαχίστη. Διὰ τὴν ἀναγέννησιν τῆς Παιδείας μας δὲν ἀρκεῖ ἡ ἄλλως χρησίμη αὐξήσις ἐν τοῖς Σχολείοις τῶν ὠρῶν διδασκαλίας τῶν Μαθηματικῶν καὶ Φυσικῶν. Πρὸ πάντων δεόν νὰ καταβληθῶν σύντονοι προσπάθειαι, ἵνα τὰ σχολεῖά μας διαποτισθῶν περισσότερο ὑπὸ τοῦ πνεύματος τῆς Ἑλληνορθοδόξου Παραδόσεως. Τὸ ὅτι π.χ. προσφάτως, ὡς ἀνεγράφη εἰς τὸν Τύπον, καθηγητὴς τις τῆς ὕγιεινῆς ἐν γυμνασίῳ θηλέων τῆς πρωτευούσης «διεφώτισε» νεάνιδας, εἰπὼν, ὅτι «ἡ ἐπιστήμη κατεσκεύασε φάρμακα, ποὺ δὲν ἐπιτρέπουν στίς γυναῖκες νὰ γεννοβολοῦν σὰν κουνέλες», εἶναι χαρακτηριστικὸν δεῖγμα ἑνὸς ἐκ τῶν πολλῶν ζητημάτων, τὰ ὅποια ἔχει ἀκόμη νὰ ἀντιμετωπίσῃ ἡ Ἑλληνικὴ Παιδεία. Καὶ ἡ ἀντιμετώπισις αὕτη θὰ εἶναι ἀποτελεσματικὴ, ἐὰν ἐπὶ τέλους ἐννοήσωμεν, ὅτι πᾶσαι ἀνεξαιρέτως αἱ πτυχαὶ τῆς ζωῆς τῶν σχολείων μας πρέπει νὰ διέπονται ὑπὸ αὐστηρῶς ἑλληνορθοδόξου πνεύματος. Ἄλλως τὰ σχολεῖά μας θὰ οἰκοδομοῦν ἐπὶ τῆς ἄμμου.

Ἕμνος πρὸς τὸ σῶμα.

Κατὰ τὴν 13ην Διεθνῆ Ἑβδομάδα τῆς Ἱατρικῆς τῆς Προσωπικότητος, συνελοῦσαν κατὰ τὸ τρέχον ἔτος ἐν τῷ πλησίον τῆς Γενεύης εὐρισκομένῳ Ἰνστιτούτῳ τοῦ Bossey ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ γνωστοῦ ἱατροῦ Δρος Paul Tournier, ἐτονίσθη «ἡ σημασία τοῦ σώματος» καὶ ἐξήρθη ἡ εὐεργετικὴ ἐπίδρασις, τὴν ὅποιαν ἀσκεῖ ἐπ' αὐτοῦ ἡ χριστιανικὴ περὶ ζωῆς ἀντίληψις.

Ὁὗτω διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν ἐδόθη ἀπάντησις εἰς τοὺς ἰσχυριζομένους, ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς δῆθεν περιφρονεῖ καὶ ἀρνεῖται τὸ σῶμα. Ἡ χριστιανικὴ καὶ ἰδίᾳ ἡ ὀρθόδοξος περὶ τοῦ σώματος ἀντίληψις ἀποτελεῖ ἀληθῆ ἕμνον πρὸς αὐτό, ὅπερ θεωρεῖται ὡς «ναὸς τοῦ Θεοῦ», καὶ «ναὸς τοῦ ἁγίου Πνεύματος» καὶ ἔχει προορισμὸν νὰ ἀφθαρτοποιηθῇ καὶ νὰ ζῆσῃ αἰωνίως δεδοξασμένον καὶ λελαμπρυσμένον πλησίον τοῦ Θεοῦ. «Δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν». Ἡ Ὀρθόδοξος Χριστιανικὴ ἀντίληψις δὲν καταδικάζει τὸ σῶμα, ἀλλὰ τὴν θεοποίησιν καὶ ἀπολυτοποίησιν τοῦ σώματος.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

'Ιερά Σύνοδος

Τῆ 1η τρέχοντος συνήλθεν ἡ Δ. 'Ιερά Σύνοδος τῆς 106ης Συνοδικῆς Περιόδου εἰς πρώτην Συνεδρίαν, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Μακ. 'Αρχιεπισκόπου 'Αθηνῶν καὶ πάσης 'Ελλάδος κ. Θεοκλήτου. 'Εν τῇ συνεδρίᾳ ταύτῃ παρέστησαν οἱ Συνοδικοὶ Σύεδροι Σεβ. Μητροπολίται 'Υδρας-Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης κ. Προκόπιος, Αἰτωλίας καὶ 'Ακαρνανίας κ. 'Ιερόθεος, 'Εδέσσης καὶ Πέλλης κ. Διονύσιος, Νευροκοπίου καὶ Ζιχνῶν κ. 'Αγαθάγγελος, Μυτιλήνης κ. 'Ιάκωβος, 'Ιωαννίνων κ. Σεραφεῖμ, Μαρωνείας κ. Τιμόθεος, Δράμας κ. Φίλιππος, Θηβῶν καὶ Λεβαδείας κ. Δωρόθεος, Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως κ. Εὐστάθιος, Γυθείου καὶ Οἰτύλου κ. Φιλήμων καὶ Κυθήρων κ. Μελέτιος. Παρέστη ὡσαύτως καὶ ὁ παρὰ τῇ 'Ιερᾷ Συνόδῳ Βασιλικὸς 'Επίτροπος Καθηγητῆς κ. 'Ιωάννης Καρμίρης.

'Εν ἀρχῇ ἐτελέσθη 'Αγιασμός, εἶτα δὲ ὁ Μακαριώτατος κ. Πρόεδρος ἐχαίρετσε τοὺς Σεβ. Συνέδρους. 'Ακολουθῶς ἀνεφώνησεν ὁ πρῶτος τῆ τάξεϊ Σεβ. Μητροπολίτης 'Υδρας-Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης κ. Προκόπιος. Τέλος δὲ τὸν Μακαριώτατον καὶ τοὺς Σεβ. Συνοδικοὺς Συνέδρους ἐχαίρετσε ὁ Βασιλικὸς 'Επίτροπος παρὰ τῇ 'Ι. Συνόδῳ Καθηγητῆς κ. 'Ιωάννης Καρμίρης.

'Εν συνεχείᾳ ἡ 'Ι. Σύνοδος προέβη εἰς τὸν καταρτισμὸν τῶν Συνοδικῶν 'Επιτροπῶν, αἵτινες ἔχουν ὡς ἑξῆς:

Ο.Δ.Ε.Π. Πρόεδρος ὁ Μακαριώτατος 'Αρχιεπίσκοπος 'Αθηνῶν καὶ πάσης 'Ελλάδος κ. Θεοκλήτος. Μέλη τακτικά οἱ Σεβ. Μητροπολίται 'Υδρας, Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης κ. Προκόπιος, Μαρωνείας κ. Τιμόθεος, Δράμας κ. Φίλιππος. 'Αναπληρωματικά Μέλη οἱ Σεβ. Μητροπολίται Θηβῶν καὶ Λεβαδείας κ. Δωρόθεος καὶ Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως κ. Εὐστάθιος.

Τ.Α.Κ.Ε. Πρόεδρος ὁ Μακαριώτατος 'Αρχιεπίσκοπος 'Αθηνῶν καὶ πάσης 'Ελλάδος κ. Θεοκλήτος. Τακτικὸν Μέλος ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μυτιλήνης κ. 'Ιάκωβος. 'Αναπληρωματικὸν Μέλος ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Νευροκοπίου καὶ Ζιχνῶν κ. 'Αγαθάγγελος.

'Αποστολικὴ Διακονία. Πρόεδρος ὁ Μακαριώτατος 'Αρχιεπίσκοπος 'Αθηνῶν καὶ πάσης 'Ελλάδος κ. Θεοκλήτος. Τακτικά Μέλη οἱ Σεβ. Μητροπολίται 'Υδρας, Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης κ. Προκόπιος καὶ Μαρωνείας κ. Τιμόθεος. 'Αναπληρωματικά Μέλη οἱ Σεβ. Μητροπολίται Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως κ. Εὐστάθιος καὶ Κυθήρων κ. Μελέτιος.

'Επὶ τῶν Χειροτονιῶν. Τακτικὸν Μέλος ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Αἰτωλίας καὶ 'Ακαρνανίας κ. 'Ιερόθεος. 'Αναπληρωματικὸν Μέλος ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κυθήρων κ. Μελέτιος.

Δελτίον «'Εκκλησία». Πρόεδρος ὁ Μακαριώτατος 'Αρχιεπίσκοπος 'Αθηνῶν καὶ πάσης 'Ελλάδος κ. Θεοκλήτος. Τακτικά Μέλη οἱ Σεβ. Μητροπολίται Μυτιλήνης κ. 'Ιάκωβος καὶ 'Ιωαννίνων κ. Σεραφεῖμ. 'Αναπληρωματικά Μέλη οἱ Σεβ. Μητροπολίται Νευροκοπίου καὶ Ζιχνῶν κ. 'Αγαθάγγελος καὶ Μαρωνείας κ. Τιμόθεος.

'Επὶ τῶν Διδακτικῶν Βιβλίων. Τακτικά Μέλη οἱ Σεβ. Μητροπολίται Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως κ. Εὐστάθιος καὶ Κυθήρων κ. Μελέτιος. 'Αναπληρωματικά Μέλη οἱ Σεβ. Μητροπολίται Νευροκοπίου καὶ Ζιχνῶν κ. 'Αγαθάγγελος καὶ Θηβῶν καὶ Λεβαδείας κ. Δωρόθεος.

'Επὶ τῶν προσφυγῶν. Τακτικά Μέλη οἱ Σεβ. Μητροπολίται Νευροκοπίου καὶ Ζιχνῶν κ. 'Αγαθάγγελος, Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως κ. Εὐστάθιος καὶ Γυθείου καὶ Οἰτύλου κ. Φιλήμων.

'Εποπτικὸν καὶ Ὑπηρεσιακὸν Συμβούλιον 'Εκκλησιαστικῆς 'Εκπαίδευσως. Τακτικὸν Μέλος ὁ Σεβ. Μητροπολίτης 'Ιωαννίνων κ. Σεραφεῖμ. 'Αναπληρωματικὸν Μέλος ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Θηβῶν καὶ Λεβαδείας κ. Δωρόθεος.

'Επὶ τῶν θεμάτων τῆς προσυνόδου. Πρόεδρος ὁ Μακαριώτατος 'Αρχιεπίσκοπος 'Αθηνῶν καὶ πάσης 'Ελλάδος κ. Θεοκλήτος. Τακτικά Μέλη οἱ Σεβ. Μητροπολίται Μυτιλήνης κ. 'Ιάκωβος, Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως κ. Εὐστάθιος καὶ Κυθήρων κ. Μελέτιος, ὁ παρὰ τῇ 'Ιερᾷ Συνόδῳ Βασιλικὸς 'Επίτροπος Καθηγητῆς κ. 'Ιωάννης Καρμίρης, οἱ καθηγηταὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου 'Αθηνῶν κ. Π. Μπρατσιώτης, Κ. Μπόνης καὶ Γ. Κονιδάρης.

Μελετῶν καὶ Τύπου. Πρόεδρος ὁ Σεβ. Μητροπολίτης 'Εδέσσης καὶ Πέλλης κ. Διονύσιος. Τακτικά Μέλη οἱ Σεβ. Μητροπολίται Μυτιλήνης κ. 'Ιάκωβος καὶ Δράμας κ. Φίλιππος.

'Επὶ τῶν Μοναστηριακῶν. Τακτικὸν Μέλος ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Δράμας κ. Φίλιππος. 'Αναπληρωματικὸν Μέλος ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Γυθείου καὶ Οἰτύλου κ. Φιλήμων.

'Επὶ τῶν Γάμων. Τακτικὸν Μέλος ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Αἰτωλίας καὶ 'Ακαρνανίας κ. 'Ιερόθεος. 'Αναπληρωματικὸν Μέλος ὁ Σεβ. Μητροπολίτης 'Εδέσσης καὶ Πέλλης κ. Διονύσιος.

Βυζαντινῆς 'Εκκλησιαστικῆς Μουσικῆς. Τακτικὸν Μέλος ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Νευροκοπίου καὶ Ζιχνῶν κ. 'Αγαθάγγελος. 'Αναπληρωματικὸν Μέλος ὁ Σεβ. Μητροπολίτης 'Εδέσσης καὶ Πέλλης κ. Διονύσιος.

Δαπανῶν Συνοδικοῦ Γραφείου. Οἱ Σεβ. Μητροπολίται Μαρωνείας κ. Τιμόθεος, Δράμας κ. Φίλιππος καὶ Κυθήρων κ. Μελέτιος.

'Επὶ τῶν Ἐξέων Προπαγανδῶν. Πρόεδρος ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μαρωνείας κ. Τιμόθεος. Τακτικά Μέλη οἱ Σεβ. Μητροπολίται Θηβῶν καὶ Λεβαδείας κ. Δωρόθεος, Κίτρους κ. Βαρνάβας, ὁ Θεοφιλέστατος 'Επίσκοπος 'Αχαΐας κ. Παντελεήμων, ὁ παρὰ τῇ 'Ιερᾷ Συνόδῳ Βασιλικὸς 'Επίτροπος Καθηγητῆς κ. 'Ιωάννης Καρμίρης καὶ ὁ Γενικὸς Διευθυντῆς τῆς 'Αποστολικῆς Διακονίας Καθηγητῆς κ. 'Ανδρέας Φυτράκης.

Παγκόσμιον Συμβούλιον 'Εκκλησιῶν, Διανομῶν καὶ Γραφείου Σχέσεων μετὰ τῶν Ἐξέων 'Εκκλησιῶν. Πρόεδρος ὁ Μακαριώτατος 'Αρχιεπίσκοπος 'Αθηνῶν καὶ πάσης 'Ελλάδος κ. Θεοκλήτος. Μέλη οἱ Σεβ. Μητροπολίται Αἰτωλίας καὶ 'Ακαρνανίας κ. 'Ιερόθεος καὶ 'Ιωαννίνων κ. Σεραφεῖμ, καὶ οἱ Καθηγηταὶ κ. Π. Μπρατσιώτης καὶ Β. 'Ιωαννίδης.

Οἰκονομικοῦ Θέματος 'Εφημερίων. Πρόεδρος ὁ Μακαριώτατος 'Αρχιεπίσκοπος 'Αθηνῶν καὶ πάσης 'Ελλάδος κ. Θεοκλήτος. Μέλη 'Απαντες οἱ Σεβ. Συνοδικοὶ Σύεδροι.

Καταπολεμησέως 'Αναλφαβητισμοῦ. Τακτικὸν Μέλος ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Νευροκοπίου καὶ Ζιχνῶν κ. 'Αγαθάγγελος. 'Αναπληρωματικὸν Μέλος ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως κ. Εὐστάθιος.

Κοινὸν Ὑπηρεσιακὸν Συμβούλιον διὰ τοὺς Ὑπαλλήλους τῆς 'Ι. Συνόδου, τῆς 'Αποστολικῆς Διακονίας ὡς καὶ διὰ τοὺς 'Ιεροκλήρυκας. Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης 'Εδέσσης καὶ Πέλλης κ. Διονύσιος.

Σύνδεσμος Στρατοῦ καὶ 'Εκκλησίας. Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Δράμας κ. Φίλιππος.

'Επὶ τοῦ «'Ημερολογίου τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος». Πρόεδρος ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Τρίκκης καὶ Σταγῶν κ. Διονύσιος. Μέλη ὁ Θεοφιλέστατος 'Επίσκοπος Θαυμακοῦ κ. Χρυσόστομος καὶ ὁ Αἰδ' Πρεσβύτερος κ. Κων. Φαφούτης.

Ἀποστολική Διακονία. Τῇ 19ῃ Σ/βρίου ἐγένετο ἡ ἑναρξίς τῆς ΙΑ' σειράς τοῦ Πνευματικοῦ Φροντιστηρίου Πεντέλης. Κατ' αὐτὴν παρέστη, ἐκ μέρους τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου, ὁ Θεοφίλ. Ἐπίσκοπος Ἀχαΐας κ. Παντελεήμων, ὅστις καὶ προέστη τῆς εἰδικῆς Ἱ. Ἀκολουθίας. Ὁ Θεοφιλέστατος, ἀφοῦ διεβίβασε τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τοῦ Μακαριωτάτου, ηὐχήθη εὐδωξῶσιν τῶν σκοπῶν τοῦ Πνευματικοῦ τούτου Φροντιστηρίου.

— Ὑπὸ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ἐξετυπώθη εἰς φιλόκαλλον ἔκδοσιν καὶ ἐτέθη εἰς κυκλοφορίαν ἡ πρώτη σειρά τῶν Νέων Ἐνιαίων Κατηχητικῶν Βοηθημάτων, ἅτινα συνεγράφησαν βάσει τοῦ ὑπὸ τῆς Εἰδικῆς παρὰ τῇ Ἀποστολικῇ Διακονίᾳ Ἐπιτροπῆς καρτισθέντος καὶ ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου ἐγκριθέντος σχετικῶς Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος. Τὰ βοηθήματα ταῦτα εἶναι τὰ ἑξῆς:

α) «Βόσκει τὰ ἀρνία μου» διὰ τὰ Κατώτερα Κατηχ. Σχολεῖα. Ἀποτελεῖται ἐκ σελ. κγ' + 238. Τιμᾶται δρ. 20.

β) «Θεῖα Μηνύματα», διὰ τὰ Μέσα Κατηχ. Σχολεῖα. Σελ. κ + 346. Τιμᾶται δρχ. 30.

γ) «Ἡ αἰωνία ἀλήθεια», διὰ τὰ Ἀνώτερα Κατηχ. Σχολεῖα. Σελ. λβ + 398. Τιμᾶται δρχ. 40.

Ἐπὶ τούτοις ἐπὶ τῇ ἑναρξίᾳ τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων ἐξεδόθη εἰς 200.000 ἀντίτυπα καὶ ἀπεστάλη πρὸς τὰς Ἱ. Μητροπόλεις τῆς χώρας πρὸς δωρεὰν διανομὴν φυλλάδιον ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ Ἐκκλησία πρὸς τοὺς Γονεῖς», δι' οὗ ἐξαιρέται ἡ ἀναγκαιότης τῆς Κατηχήσεως διὰ τὴν σύγχρονον Νεότητα, ὑποδεικνύονται αἱ εὐθύναι τῶν γονέων διὰ τὴν ἠθικὴν διαπαιδαγώγησιν τῶν παιδιῶν των καὶ προτρέπονται οὗτοι, ὅπως ὀδηγήσωσι τὰ τέκνα των εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ ταῦτα θερμοκῆπια.

Ὅμοιως ἐξεδόθη εἰς 70.000 ἀντίτυπα, καὶ ἀπεστάλη πρὸς τὰς Ἱ. Μητροπόλεις πρὸς διανομὴν, καὶ ἕτερον φυλλάδιον, ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ Ἐκκλησία σὰς προσκαλεῖ», δι' οὗ προτρέπονται οἱ μαθηταὶ τῆς Μέσης Ἐκπ/σεως, ἵνα φοιτήσωσιν εἰς τὰ Κατηχ. Σχολεῖα τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν.

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Θεόκλητος κατὰ τὸ διαρρεῦσαν δεκαπενθήμερον προήδρευσε συνεδρίων τῶν Διοικητικῶν Συμβουλίων τοῦ Τ.Α.Κ.Ε., τοῦ Ο.Δ.Ε.Π. καὶ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας. Ὁσαύτως ἐδέχθη εἰς συνεργασίαν τοὺς Διευθυντὰς τῶν διαφόρων Ἐκκλησιαστικῶν Ὀργανισμῶν, τοὺς παρ' αὐτῶ Θεοφ. Βοηθοὺς Ἐπισκόπους, τὸν Ἀρχιγραμματέα τῆς Ἱ. Συνόδου κ.λ.π.

— Τῇ 10ῃ τρ. μηνὸς Ὀκτωβρίου ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Θεόκλητος μετέβη εἰς τὴν Βουλὴν τῶν Ἑλλήνων, ἔνθα ἐτέλεσεν ἀγιασμὸν ἐπὶ τῇ ἑναρξίᾳ τῶν ἐργασιῶν τῆς νέας βουλευτικῆς περιόδου.

— Κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ 1ης μέχρι 15ης Ὀκτωβρίου ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος προήδρευσε τῶν συνεδριῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Σεπτῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἱερά Μητρόπολις Θηβῶν καὶ Λεβαδείας.

Ἐν τῇ ἱστορικῇ Ἱ. Μονῇ τοῦ Ὁσίου Λουκᾶ Λεβαδείας ἐγένετο ἐπὶ τριήμερον Ἱερατικὸν Συνέδριον. Ἡ ἐγκύκλιος τοῦ Σεβασμ. Μητροπολίτου Θηβῶν καὶ Λεβαδείας κ. Δωροθέου πρὸς τοὺς αἰδεσιμωτάτους Ἐφημέριους περὶ τῆς ἡμερομηνίας καὶ τῶν θεμάτων, ποῦ θὰ ἀπησχόλουν τὸ Συνέδριον, ἐχαιρετίστη ἐνθουσιωδῶς. Πράγματι κατὰ τὰς ἐσπερινὰς ὥρας τῆς 20 Σεπτεμβρίου οἱ αἰδεσιμωτάτοι Σύνεδροι καὶ τῶν δύο Ἐπαρχιῶν Θηβῶν καὶ Λεβαδείας ἀντήλλασον ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν ἐντὸς τῆς ἀγίας ἀτμοσφαιρας τῆς Ἱ. Μονῆς. Τὴν πρωΐαν τῆς 21ης τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἐγένετο ἑναρξίς τοῦ Συνεδρίου διὰ τελέσεως τῆς Θ. Λειτουργίας, χοροστατοῦντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου, ὅστις μετὰ τὸ πέρασ αὐτῆς ἀπηύθυνε χαιρετιστήριον προσλαλίαν πρὸς τοὺς αἰδεσιμωτάτους Σύνεδρους, τονίσας δόντως τὴν σημασίαν τοῦ Συνεδρίου. Ἐν συνεχείᾳ ἔδωκε τὸν λόγον εἰς τὸν πρῶτον εἰσηγητὴν, γενικὸν ἀρχιερατικὸν Ἐπίτροπον αἰδ. κ. Βασίλειον Πανουργιᾶν, ὁ ὁποῖος ἀνέπτυξε τὸ θέμα: «Ὁ Ἱερεὺς ἐν τοῖς Μυστηρίοις».

Εἰσηγητὴς τοῦ ἀπογεύματος τῆς αὐτῆς ἡμέρας εἶχεν ὀρι-

σθῆ ὁ Ἐφημέριος Ἀραχώβης αἰδ. κ. Ἀνδρέας Βαϊδάνης με θέμα: «Τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα».

Κατὰ τὴν δευτέραν ἡμέραν τοῦ Συνεδρίου Εἰσηγηταὶ ἦσαν: 1ος ὁ Ἐφημέριος Ἀγ. Κων/νου Θηβῶν αἰδ. κ. Εὐάγγελος Παπαγεωργίου, ἀπόφοιτος τοῦ Φροντιστηρίου Ἐξομολόγων Πεντέλης με θέμα: «Ἡ ἐξομολόγησις» 2ος ὁ Ἐφημέριος Εὐαγγελιστρίας Λεβαδείας ἀρχιμ. κ. Γρηγόριος Ρομποτσάνος με θέμα: «Τὰ φιλόπρωγα Ἐνοριακὰ Ταμεία», καὶ 3ος ὁ Ἐφημέριος Ἀγ. Δημητρίου Θηβῶν αἰδ. κ. Βασίλειος Παπαευσταθίου ἀπόφοιτος τοῦ Φροντιστηρίου Κατηχητῶν Πεντέλης με θέμα «Ὁ Ἱερεὺς ὡς Οἰκογενειάρχης».

Ἡ τελευταία ἡμέρα τοῦ Συνεδρίου ἐκλείσει μετὰ τὰς εἰσηγήσεις: 1) τοῦ Αἰδεσιμολογιωτάτου Θεολόγου κ. Λουκᾶ Τσῶνη, Ἐφημέριου τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ Λεβαδείας μετὰ θέμα: «Ἡ μελέτη τῆς Ἁγίας Γραφῆς» καὶ 2) τοῦ Ἱεροκῆρυκος τῆς Ἱ. Μητροπόλεως ἀρχιμ. Κων/νου Σακελλαροπούλου με θέμα: «τὸ Κήρυγμα ἐν τῇ Ἐνορίᾳ». Ὅλαι αἱ ἡμέραι τοῦ Συνεδρίου ἤνοιγον καὶ ἐκλείων μετὰ τῆς Ἱ. Ἀκολουθίας τῆς Ἱ. Μονῆς.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τοῦ Οἰκουμηνικοῦ Πατριαρχείου κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτῆς τῆς 6ης Σεπτεμβρίου ἐξέλεξε τὸν Παν. Ἀρχιμανδρίτην Χρυσόστομον Παπαλάμπρου, Ἱερατικὸν Προϊστάμενον τῆς Ὀρθόδοξου Κοινότητος Σαρλότ, ὡς Ἐπίσκοπον Μυρίνης, καὶ τὸν Πανσο. Ἀρχιμανδρίτην κ. Αἰμιλιανὸν Τιμιδάσην, Ἀντιπρόσωπον τοῦ Οἰκουμηνικοῦ Πατριαρχείου παρὰ τῷ Π.Σ. Ἐκκλησιῶν, ὡς Ἐπίσκοπον Μελόης. Ὁ πρῶτος ἐκ τῶν ἐκλεγέντων θὰ ὑπηρετήσῃ ὡς δεῦτερος Βοηθὸς Ἐπίσκοπος τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Αὐστραλίας καὶ Νέας Ζηλανδίας κ. Ἰεζεκιήλ, ὁ δὲ δεῦτερος θὰ ἐξακολουθήσῃ ὑπηρετῶν παρὰ τῷ Π.Σ. Ἐκκλησιῶν.

Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀμερικῆς

Δι' ἀποφάσεως τῆς Ἱ. Συνόδου τοῦ Οἰκουμηνικοῦ Πατριαρχείου αἱ ἐν Ἀμερικῇ Ἐπισκοπαὶ Τροπαίου καὶ Ἐλαίας προήχθησαν εἰς Μητροπόλεις, αἱ ἔδραι δὲ τῶν νέων Μητροπόλεων θὰ εἶναι εἰς Ν. Ἀμερικὴν διὰ τὴν Μητρόπολιν Τροπαίου καὶ εἰς Καναδὰν διὰ τὴν Μητρόπολιν Ἐλαίας.

— Ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου τοῦ Οἰκουμηνικοῦ Πατριαρχείου ἐξελέγησαν Ἐπίσκοποι οἱ Πανσο. Ἀρχιμανδρίται Αἰμιλιανὸς Λαλοῦσης ὡς Ἐπίσκοπος Χαριουπόλεως, Θεοδοσίος Σιδερῆς ὡς Ἐπίσκοπος Ἀγκῶνος, Σίλας Κοσκινᾶς ὡς Ἐπίσκοπος Ἀμφιπόλεως καὶ Μελέτιος Τριποδάκης ὡς Ἐπίσκοπος Χριστιανουπόλεως.

Ἀρχιεπισκοπὴ Αὐστραλίας καὶ Νέας Ζηλανδίας

Τὴν 11ην Σεπτεμβρίου τρ. ἔτους ἐγένετο ἐν τοῖς Γραφείοις τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς σύσκεψις τῶν Ἑλληνικῶν Ὀρθόδοξων Κοινοτήτων ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Ἰεζεκιήλ, παρουσίᾳ τοῦ Ἑλληνοῦ Πρέσβευος κ. Χριστοδούλου, τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Ναζιανζοῦ κ. Διονυσίου καὶ ἄλλων ἐπισήμων. Εἰς τὴν σύσκεψιν αὐτήν, εἰς ἣν ἔλαβον μέρος ἀντιπρόσωποι τῶν Κοινοτήτων, τοῦ Ἱ. Κλήρου, τοῦ Μ. Συμβουλίου καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ τύπου, ἐξητάσθησαν διάφορα θέματα ἀναγόμενα εἰς τὰς σχέσεις τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ τῶν Κοινοτήτων, ἀνεγνωρίσθη δὲ ἡ ἀξία τοῦ ὑπὸ τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς ἀκολουθουμένου προγράμματος τῆς ἰδρύσεως καὶ ὑποστηρίξεως μικρῶν αὐτοδιοικητῶν κοινοτήτων εἰς τὴν Αὐστραλίαν. Ἐν τέλει ἀπεφασίσθη ὅπως ἡ Κληρικολαϊκὴ Συνέλευσις γίνῃ ἀνεπερθέτως κατὰ τὸ ἀπὸ 22 μέχρι 28 Ἰανουαρίου 1961 χρονικὸν διάστημα, ἐν Σίδνεϋ.

— Τὴν 12ην καὶ 13ην Σεπτεμβρίου ἐγένετο ἐν Σίδνεϋ τὸ Β' Ἱερατικὸν Συνέδριον τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Αὐστραλίας καὶ Νέας Ζηλανδίας, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Ἰεζεκιήλ. Κατ' αὐτὸ ἐξητάσθησαν διάφορα θέματα καὶ ἰδίως τὸ τοῦ κινδύνου ἐκ τῆς διεισδύσεως τοῦ Κομμουνισμοῦ εἰς τὰ Σχολεῖα καὶ εἰς τὰ Κοινωνικὰ Συμβούλια ἐνίων Κοινοτήτων.

— Κατὰ τὸν παρελθόντα μῆνα ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Ἰεζεκιήλ κατέθεσε τὸν θεμέλιον λίθον τοῦ ἀνεγερθησομένου

νέου Ἱ. Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Σπυριδωνος ἐν Ἀνλεῦ. Ἐτέλεσεν ὠσαύτως εἰς Θέμπαρτον ἀγιασμόν εἰς τὸ γήπεδον, εἰς ὃ τὰ οικοδομηθῆ προσεχώσῃ ὁ Ἱ. Ναὸς τοῦ Ἁγίου Γεωργίου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ

Τὴν 10 Σεπτεμβρίου ἐ.ἐ. ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον εἰς ἡλικίαν 85 ἐτῶν ὁ καθηγητὴς τοῦ Ρωσικοῦ Θεολογικοῦ Ἰνστιτούτου Παρισίων Ἀντώνιος Βλαδιμιρόβιτς Καρτασώφ. Ὁ μεταστὰς ὑπῆρξε διακεκριμένος ἱστορικός, ἐπιδοθεὶς μὲ ζήλον καὶ ἀφοσίωσιν κυρίως εἰς τὴν διερεύνησιν τῆς ἱστορίας τῆς Ρωσικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Τὸ 1959 ἐξέδωκε ρωσιστὶ εἰς δύο πολυσελίδους τόμους τὴν ἱστορίαν τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας. Οὗτος διετέλεσεν ὑπουργὸς Ὀρθοσκευμάτων εἰς τὴν προσωρινὴν ρωσικὴν κυβέρνησιν τοῦ 1917 καὶ ἐκήρυξε τὴν ἑναρξίν τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνόδου, ἡ ὁποία προέβη εἰς τὴν ἀναστάσασιν τοῦ πρὸ δύο περιόδων αἰῶνων καταργηθέντος Πατριαρχείου Μόσχας ὑπὸ Πέτρου τοῦ Μεγάλου.

—Καθ' ἃ γράφει τὸ περιοδικὸν τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας εἰς ἐν τῶν τελευταίων του τευχῶν, εἰς τὴν πρώτην τάξιν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σεμιναρίων καὶ τῶν Θεολογικῶν Ἀκαδημιῶν γίνονται δεκτοὶ οἱ οὐχὶ κάτω τῶν 18 ἐτῶν ἀπόφοιτοι γυμνασίου. Οἱ ὑποψήφιοι ὑποβάλλονται εἰς προφορικὰς ἐξετάσεις καὶ δέον νὰ γνωρίζουν ἀπὸ στηθούς πολλοὺς ἐκκλησιαστικοὺς ὕμνους, εὐχὰς καὶ τὸν 50ὸν καὶ 90ὸν ψαλμόν.

—Ὁ πρύτανης τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας Μόσχας πρωθιερέυς κ. Κ. Ρουζίτσκι, εἰς ἄρθρον του δημοσιευθὲν προσφάτως εἰς τὸ ἐπίσημον ὄργανον τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, γράφει ὅτι οἱ τελειόφοιτοι τῶν Θεολογικῶν Ἀκαδημιῶν πρὸ τῆς λήψεως τοῦ πτυχίου των δέον νὰ προσκομίσουν γραπτὴν θεολογικὴν πραγματείαν ἐπὶ θεμάτων δεδομένων ὑπὸ τῶν καθηγητῶν. Τὰ θέματα εἶναι ποικίλα καὶ καλύπτουν ὅλους τοὺς κλάδους τῆς Θεολογίας. Ἴδου μερικὸι τίτλοι θεμάτων: Ἡ θεοπνευστία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, Ἡ διδασκαλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης περὶ τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς, Αἱ μεσσιανικαὶ προφητεῖαι τῆς Γενέσεως, Ἡ περὶ ἱεροσύνης διδασκαλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, Ἡ ἑσχατολογία τοῦ ἀπ. Παύλου κατὰ τὴν α' πρὸς Κορινθίους ἐπιστολήν, Τὸ δόγμα τῆς ἀπολυτρόσεως εἰς τὴν ρωσικὴν θεολογικὴν βιβλιογραφίαν τῶν τελευταίων 50 ἐτῶν, Ἡ περὶ σωτηρίας διδασκαλία κατὰ τὸ Τριῶδιον καὶ Πεντηκοστήριον, Ἡ περὶ χάριτος διδασκαλία τοῦ ἐπισκόπου Θεοφάνους Ζατβόρνικ, Ἡ περὶ μυστηρίων διδασκαλία τῶν πατέρων τοῦ α' καὶ β' αἰῶνος τοῦ Χριστιανισμοῦ, Ἡ διδασκαλία τῶν πατέρων περὶ τῶν παθῶν καὶ τῆς κατ' αὐτῶν πάλης, Ἡ διδασκαλία τῆς Ἁγ. Γραφῆς περὶ τῆς σημασίας τῆς καρδίας ἐν τῷ ἔργῳ τῆς ἠθικῆς τελειώσεως, Ἀνάλυσις τῆς βαθμιαίας ἀναπτύξεως τῆς ἀμαρτίας καὶ αἱ μορφαὶ αὐτῆς, Τὸ Πατριαρχεῖον Ἀντιοχείας καὶ αἱ σχέσεις του μετὰ τῆς Ρωσικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κων/πόλεως, Ἡ σημασία τοῦ μαρτυρίου εἰς τὴν ἀρχαίαν χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν τῶν τριῶν πρώτων αἰῶνων, Ἡ χριστιανικὴ διδασκαλία περὶ τοῦ προορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου, Αἱ κανονικαὶ σχέσεις μετὰ τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Πατριαρχείου Κων/πόλεως ἀπὸ τοῦ ἑκχριστιανισμοῦ τῶν Ρώσων μέχρι τῆς ἀλώσεως τῆς Κων/πόλεως κ.ο.κ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΕΡΒΙΑΣ

Τὸ δεῦτερον ἡμῖς τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου τοῦ ἐ.ἐ. διέμεινεν εἰς Βελιγράδιον ἐπὶ τριήμερον ὁ Μητροπολίτης Ἀζώμης κ. Νικόλαος. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἰδιωτικῆς αὐτῆς ἐπισκέψεως ὁ Μητροπολίτης Ἀζώμης κ. Νικόλαος ὑπῆρξε φιλοξενούμενος τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Σερβίας κ. Γερμανοῦ. Ὁ Μητροπολίτης Ἀζώμης ἐπεσκέφθη τὰ ἀξιοθέατα τοῦ Βελιγραδίου καὶ τῶν περιχώρων.

—Ὁμὰς φοιτητῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Βελιγραδίου ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ ἐπισκόπου Γκορνοκαρλοβικίου. κ. Συμεῶν καὶ τοῦ κοσμητόρου τῆς Θεολ. Σχολῆς κ. Μπλέγκοτα Γκαρντάσεβιτς, ἐπεσκέφθη τὴν σερβικὴν μονὴν τοῦ Χειλανταρίου καὶ ἄλλας μονὰς τοῦ Ἁγίου Ὁρους τὸν παρελθόντα Αὐγουστον. Ἐκτὸς τῆς Θεσσαλονίκης ἡ ἐν λόγω ὁμὰς ἐπεσκέφθη καὶ τὰς Ἀθήνας, ὅπου ἐπὶ τριήμερον ἐφιλοξενήθη ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Θεοκλήτου.

—Εἰς τὸ φύλλον του τῆς 1 Σεπτεμβρίου ἐ.ἐ. τὸ ὄργανον

τοῦ Συνδέσμου Ὀρθοδόξων Ἱερῶν Γιουγκοσλαβίας «Βέσνικ» γράφει, ὅτι αἱ ἀνδρικοὶ μοναὶ διέρχονται βαρυτάτην κρίσιν, τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μοναχῶν μειωθέντος εἰς ἐπικίνδυνον βαθμόν, ὥστε νὰ ἀποτελῆ σοβαρὸν πρόβλημα ἡ ἐπ'ἀνδρωσις τῶν σπουδαιοτέρων μονῶν, ἡ διαφύλαξις των καὶ αὐτὴ ἡ τακτικὴ τέλεισι τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν δοκίμων καὶ τῶν νέων μοναχῶν εἶναι ἐλάχιστος, διότι παρατηρεῖται μεγάλη ἀπροθυμία ὡς πρὸς τὴν προσέλευσιν εἰς τὰς τάξεις τοῦ μοναχισμοῦ καὶ μετὰ τῶν εὐσεβῶν λαϊκῶν. Παρήγορον εἶναι, συνεχίζει τὸ περιοδικόν, ὅτι κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετίαι ἀναπτύσσεται λίαν ἱκανοποιητικῶς ὁ γυναικεῖος μοναχισμός, ὁ ὁποῖος διακρίνεται διὰ τὴν φιλεργίαν καὶ τὴν εὐσέβειαν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν χαμηλὴν στάθμην θεολογικῆς μορφώσεως.

—Τὴν 28,29 καὶ 30 ἰουνίου ἐ. ἐ. ὁργανώθη εἰς τὴν μονὴν τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Δημητρίου, κειμένην πλησίον τῆς πόλεως Τίτοβ Βέλες, ἱερατικὸν φροντιστήριον, τὸ ὁποῖον παρηκολούθησαν 34 ἱερεῖς, καθὼς καὶ ὁ γραμματεὺς τῆς Ἐπιτροπῆς Ὀρθοσκευμάτων τῶν Σκοπίων κ. Ντόνε Ἡλίγεβσκυ. Οὗτος, λαβὼν τὸν λόγον εἰς τὴν συζήτησιν ἐπὶ τῶν σχέσεων μετὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πολιτείας, ἐτόνισεν, «ὅτι αἱ σχέσεις μετὰ τῶν κρατικῶν ἀρχῶν καὶ τῆς Μακεδονικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ὑπῆρξαν πάντοτε στεναὶ καὶ φιλικαὶ» καὶ ὅτι αἱ ἀρχαὶ «ὑπεστήριξαν ἐκθύμως τὴν ἀναστάσασιν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχρίδος».

—Ὁ Μητροπολίτης Σκοπίων κ. Δοσίθεος παρέθεσε τὴν 18 Σεπτεμβρίου ἀνεπίσημον γεῦμα πρὸς τιμὴν τῆς ἀντιπροσωπείας τῆς λεγομένης Μακεδονικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία ἐπανῆλθε χθὲς εἰς τὰ Σκόπια κατόπιν διήμερου παραμονῆς ἐν Αὐστραλίᾳ, ὅπου ἐτέλεσε τὰ ἐγκαίνια τοῦ πρώτου «μακεδονικοῦ ναοῦ» εἰς τὸ Φίλστροϊ. Ἐφημέριος τοῦ ναοῦ αὐτοῦ διωρίσθη ὁ μέχρι τοῦδε προϊστάμενος τοῦ καθεδρικοῦ ναοῦ Σκοπίων κ. Γεώργιος Ἀγγέλκοβσκυ, ὁ ὁποῖος ἐγεννήθη τὸ 1916 εἰς Γενιτζέ Ἐάνθης.

—Τὴν 27ην Σεπτεμβρίου ἐ.ἐ. ἤρχισαν εἰς τὸ Σεράγεβο αἱ ἐργασίαι τῆς Συνελεύσεως τοῦ Συλλόγου τῶν Ῥωμαιοκαθολικῶν ἱερῶν Βοσνίας καὶ Ἑρζεγοβίνης παρουσία τοῦ προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς Ὀρθοσκευμάτων κ. Τόντο Κούρτοβιτς καὶ τῶν μελῶν τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Ἐπιτροπῆς Ὀρθοσκευμάτων κ.κ. Πέτρον Ἰβίτσεβιτς καὶ Μίλογε Ντίλπαριτς. Χαιρετῶν τὴν συνέλευσιν ὁ κ. Κούρτοβιτς, ὑπεγράμμισεν ὅτι παρισταταὶ ἀνάγκη «συνεχοῦς ἐνισχύσεως τοῦ πνεύματος ἀμοιβαίας ἐμπιστοσύνης μετὰ τῶν καθολικῶν ἱερῶν καὶ τῶν ὁργάνων ἐξουσίας» καὶ ὅτι μετὰ τὴν πλειονότητα τοῦ Ῥωμαιοκαθολικοῦ κλήρου ὑφίσταται συνεργασία εἰς πολλὰ πρακτικὰ ζητήματα, ὁ δὲ κ. Ἰβίτσεβιτς ἐτόνισεν, ὅτι ὁ Σύλλογος τῶν καθολικῶν ἱερῶν ἀπέδειξεν, ὅτι δύναται κανεὶς νὰ εἶναι καλὸς ἱερεὺς τοῦ ὀνομοφρονῶν πολιτῆς καὶ καλὸς πατριώτης τῆς χώρας του. Ὁ πρόεδρος τοῦ Συλλόγου τῶν καθολικῶν ἱερῶν Βοσνίας καὶ Ἑρζεγοβίνης «Καλὸς Ποιμὴν» κ. Ὁστογιτς ἐτόνισεν εἰς τὸν λόγον του, ὅτι ὁ ἱερεὺς δὲν δύναται σήμερον νὰ τηρῆ «ἀρνητικὴν στάσιν ἀπέναντι τῆς πατρίδος καὶ τῆς δημοσίας ζωῆς γενικώτερον», ἐκφράσας ἐν συνεχείᾳ τὴν εὐχὴν ὅπως ρυθμισθοῦν κατὰ τὸν καλύτερον τρόπον αἱ σχέσεις μετὰ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Κράτους, εἰς ὃ θέλει συμβάλει καὶ ὁ ὡς ἄνω Σύλλογος ἐν τῷ μέτρῳ τῶν δυνάμεων του.

ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ὁ Πάπας Ἰωάννης ΚΓ' ὠνόμασε τὸν Σεβασμ. Ἰωσήφ Μογιόλι, μέχρι τοῦδε τμηματάρχην τῆς Ἱ. Συνόδου ἐπὶ τῶν κατ' Ἀνατολὰς Ἐκκλησιῶν, ἀποστολικὸν ἱντερνούτσιον ἐν Αἰθιοπία.

—Τὴν 8ην Ὀκτωβρίου εἰς τὴν ἐν Ῥώμῃ βασιλικὴν τοῦ Ἁγ. Πέτρου ἐγένετο ἡ εἰς «ἐλληνορρυθμὸν» ἐπίσκοπον χειροτονία τοῦ ρουμάνου Ἀσομοιονιστοῦ ἱερομονάχου Βασιλείου Κρίστεα.

—Περὶ τὰ 37% τῶν δημοτικῶν σχολείων τῆς Ὀλλανδίας εἶναι Ῥωμαιοκαθολικὰ καὶ τυγχάνουν τῆς αὐτῆς ἐπιχορηγήσεως ἐκ μέρους τοῦ κράτους μὲ τὰ δημόσια. Ἐπίσης εἰς Νυμέγην λειτουργεῖ καὶ Ῥωμαιοκαθολικὸν Πανεπιστήμιον μὲ 2.504 φοιτητὰς.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἱερά Μητρόπολις Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας

Προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνάδειξιν ὑποψηφίου πρὸς ἐκλογὴν Ἐφημερίου τοῦ ἐνοριακοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Γέννησις τῆς Θεοτόκου τῆς ἐνορίας Μανδρικῆς Ναυπακτίας καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν κενὴν ταύτην θέσιν τακτικού Ἐφημερίου, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης προκηρύξεως ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικά, ἵνα ἀνακηρύξωμεν αὐτοὺς ὑποψηφίους Ἐφημερίους τοῦ ἐν λόγῳ Ἱεροῦ ἐνοριακοῦ Ναοῦ.

Ἐν Ναυπάκτῳ τῆ 31ῃ Αὐγούστου 1960

† Ὁ Ναυπακτίας Δ α μ α σ κ η ν ὸ ς

Ἱερά Μητρόπολις Κασσανδρείας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α. Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» καὶ προτιθέμενοι νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς κενῆς Ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ Ἱ. Ναοῦ «Τίμιος Πρόδρομος» Διονυσίου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ τῶν Νόμων τῆς Πολιτείας ἀπαιτούμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος εἰς τὸ δελτίον «Ἐκκλησία» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰς διακελευόμενας πιστοποιήσεις.

Ἐν Πολυγύρῳ τῆ 20ῃ Σεπτεμβρίου 1960

† Ὁ Κασσανδρείας Σ υ ν έ σ ι ο ς

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ

Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΙΕΡΑΣ ΚΑΙ ΣΗΤΕΙΑΣ ΦΙΛΘΕΟΣ (†)

Κατόπιν ἐπωδύνου ἀσθενείας ἀπεβίωσε τὴν 8ην παρ. μηνὸς Σεπτεμβρίου ὁ Ἐπίσκοπος Ἱεράς καὶ Σητείας Φιλθέος, κατὰ κόσμον Μιχαὴλ Μαζοκοπάκης.

Ὁ ἐκλιπὼν Ἱεράρχης ἐγεννήθη ἐν ἔτει 1892 εἰς Ποταμίδα Κισάμου, ἐνθα καὶ τὰ πρῶτα γράμματα ἐδίδαχθη. Τὰ γυμνασιακὰ μαθήματα διήκουσε εἰς Ρέθυμνον, ἐν ἔτει δὲ 1918 εἰσήχθη εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν Ἀθηνῶν, ἐξ ἧς ἀπεφοίτησε μετὰ τετραετίας ἀριστεύσας.

Εἰς τὰς τάξεις τοῦ Ἱ. Κλήρου εἰσηλθὼν εἰς νεαρῶτάτην ἡλικίαν, χειροτονήθει εἰς Διάκονον ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου Ἐπισκόπου Ρεθύμνης καὶ Ἀλύποταμου Χρυσάνθου. Ὑπηρετήσεν ὡς Ἀρχιδιάκονος εἰς τὴν Ἱ. Ἐπισκοπὴν Ρεθύμνης, ἐν ἔτει δὲ 1924 μετέβη εἰς Ἀμερικὴν, διορισθεὶς διάκονος τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἀγ. Κων/νου, Διευθυντῆς τῆς Κατηχήσεως καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου. Μετὰ διετίαν ἐχειροτονήθη εἰς Πρεσβύτερον διορισθεὶς Προϊστάμενος τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἀγ. Ἀνδρέου τῆς πόλεως Σάουθ Μπέντ Ἰνδιάνας καὶ μέλος τοῦ Πνευματικοῦ Δικαστηρίου τῆς Ἱ. Ἐπισκοπῆς Σικάγου. Εἰς τὴν νέαν του θέσιν ἐργάσθη μετὰ ζήλου καὶ φιλοπονίας μέχρι τοῦ ἔτους 1936, ὅτε ἡ Ἱ. Σύνοδος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐξέλεξε τὸν ἀείμνηστον ὡς Ἐπίσκοπον τῆς Ἱ. Ἐπισκοπῆς Ἱεράς καὶ Σητείας.

Τὴν λαχοῦσαν αὐτῷ Ἐπισκοπὴν ὁ ἀείμνηστος ἐποίμανεν ἐπὶ 25 ἔτη, ἐπιδείξας ἀφοσίωσιν εἰς τὸ καθῆκον, ἀγάπην πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ πνεῦμα δημιουργίας.

Ἡ κηδεὶα τοῦ ἀειμνήστου Ἐπισκόπου ἐγένετο τὴν 8ην Σεπτεμβρίου ἐν τῷ Καθεδρικῷ Ναῳ Ἱεραπέτρας, προεξάρχοντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κρήτης κ. Εὐγενίου, συμπαραστατομένου ὑπὸ τῶν Θεοφ. Ἐπισκόπων Πέτρας, Ἀρκαδίας, Λάμπης καὶ Σφακίων καὶ Κισάμου καὶ Σελήνου, παρουσίᾳ δὲ τῶν ἀρχῶν τοῦ Νομοῦ καὶ πλήθους πολλοῦ εὐσεβῶν χριστιανῶν. Τὸν ἐπιθάδειον λόγον ἐξεφώνησεν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κρήτης κ. Εὐγένιος.

Εἶη αὐτοῦ αἰωνία ἡ μνήμη.

Ἱ. Μητρόπολις Ἱερισσοῦ, Ἀγ. Ὀρους καὶ Ἀρδαμερίου

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 46, 47, 48 καὶ 63 τοῦ Α. Ν. 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων Ἐφημερίων τῶν Ἱερῶν ναῶν: Ἀγίου Βασιλείου—Μεγάλης Παναγίας, Ἀγίας Παρασκευῆς—Κάτω Σταυροῦ καὶ Κοιμήσεως Θεοτόκου—Ἀγίου Προδρόμου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα πρὸς κατάληψιν τῶν θέσεων τούτων, ὅπως ἐντὸς μηνὸς, ἀπὸ σήμερον, ὑποβάλωσι τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ Πιστοποιητικά.

Ἐν Ἀρναίᾳ τῆ 19ῃ Σεπτεμβρίου 1960

† Ὁ Ἱερισσοῦ, Ἀγ. Ὀρους καὶ Ἀρδαμερίου Π α ὕ λ ο ς

Ἱερά Μητρόπολις Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰ ἀρθρα 45, 47 καὶ 48 τοῦ Α. Ν. 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», ὡς ἐτροποποιήθη καὶ διὰ μεταγενεστέρων Νομοθετικῶν Διαταγμάτων, προκειμένου, ἵνα προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς Ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ ἐν Σιτομένις Ἱεροῦ ναοῦ «Κοίμησις τῆς Θεοτόκου», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ Νόμων τοῦ Κράτους προβλεπόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης προκηρύξεως ἐν τῷ Δελτίῳ «Ἐκκλησία» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα Πιστοποιητικά.

Ἐν Μεσολογγίῳ τῆ 21ῃ Σεπτεμβρίου 1960

† Ὁ Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας Ἱ ε ρ ὀ θ ε ο ς

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὸ ἀρθρον 63 παράγραφος 1 καὶ 2 τοῦ Α. Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», προσκαλοῦμεν τοὺς ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Θείων καὶ Ἱερῶν Κανόνων καὶ τῶν Νόμων τοῦ Κράτους προβλεπόμενα προσόντα καὶ βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν θέσιν τοῦ Ἱεροδιακόνου τοῦ Ἱεροῦ ναοῦ Ἀγίου Δημητρίου τῆς πόλεως Ἀγρινίου, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα Πιστοποιητικά, καθ' ὅσον μετὰ ταῦτα θέλομεν προβῆ εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων.

Ἐν Μεσολογγίῳ τῆ 24ῃ Σεπτεμβρίου 1960

† Ὁ Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας Ἱ ε ρ ὀ θ ε ο ς

Ἱερά Μητρόπολις Παροναξίας

Προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν κενῶν θέσεων τακτικοῦ Ἐφημερίου τῶν Ἱ. Ναῶν: 1) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Γαλήνης Νάξου, 2) Μεταμορφώσεως τοῦ

ΚΑΤΗΧΗΤΙΚΑ ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΠΙΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

- 1) «**ΒΟΣΚΕ ΤΑ ΑΡΝΙΑ ΜΟΥ**». Διὰ τὸ Κατώτερα Κατηχητικὰ Σχολεῖα. Σελίδες κ' + 230. Τιμᾶται δρχ. 20.
- 2) **ΘΕΙΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ**. Διὰ τὰ Μέσα Κατηχητικὰ Σχολεῖα. Σελίδες κ' + 346. Τιμᾶται δρχ. 30.
- 3) **Η ΑΙΩΝΙΑ ΑΛΗΘΕΙΑ**. Διὰ τὰ Ἀνώτερα Κατηχητικὰ Σχολεῖα. Σελίδες λβ' + 398. Τιμᾶται δρχ. 40.

Σωτήρος Γλυνάδου Νάξου, 3) Ζωοδόχου Πηγῆς Δαναοῦ Νάξου, 4) Ἀγ. Ἰωάννου Θεολόγου Κεραμωτῆς Νάξου, 5) Ἀγ. Γεωργίου Κυνηδάρου Νάξου, 6) Γενήσεως τῆς Θεοτόκου Κωμιακῆς Νάξου, 7) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Σκαδοῦ Νάξου, 8) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Τριπόδων Νάξου, προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ τῶν κειμένων Νόμων, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ σχετικά Πιστοποιητικά, ἵνα ἀνακηρύξωμεν αὐτοὺς ὑποψηφίους διὰ τὰς θέσεις ταύτας.

Ἐν Νάξῳ τῆ 26ῆ Σεπτεμβρίου 1960.

† Ὁ Παροναξίας Ἐπιφάνιος.

Προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν κενῶν θέσεων τακτικοῦ Ἐφημερίου τῶν Ἱ. Ναῶν: 1) Ἀγ. Γεωργίου Ἀγγελιάς Πάρου, 2) Ἀγ. Παντελεήμονος Κώστου Πάρου καὶ 3) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Μαρμάρων Πάρου, προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ τῶν κειμένων Νόμων, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ σχετικά Πιστοποιητικά, ἵνα ἀνακηρύξωμεν αὐτοὺς ὑποψηφίους διὰ τὰς θέσεις ταύτας.

Ἐν Νάξῳ τῆ 26ῆ Σεπτεμβρίου 1960

† Ὁ Παροναξίας Ἐπιφάνιος.

Ἱερὰ Μητρόπολις Κίτρους

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α. Ν. 2200/1940 «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ ἐνοριακοῦ Ναοῦ τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς ἐν Κατερίνῃ, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ κεκτημένους τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας ὑποβάλλωσιν ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν ὑπὸ τοῦ ὡς ἄνω Νόμου ὀριζομένων πιστοποιητικῶν πρὸς ἀνακήρυξιν αὐτῶν ὡς ὑποψηφίων.

Ἐν Κατερίνῃ τῆ 26ῆ Σεπτεμβρίου 1960

† Ὁ Κίτρους Βαρνάβας

Ἱερὰ Μητρόπολις Λευκάδος καὶ Ἰθάκης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α. Ν. 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως καταλάβωσιν τὰς κάτωθι κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων: 1) Ἱ. Ναοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου Ἀπολπαίνης, 2) Ἱ. Ναοῦ Ἁγίου Σπυριδωνοῦ Λαζαράτων, 3) Ἱ. Ναοῦ Ἁγίας Τριάδος Πρεμετινοῦ, 4) Ἱ. Ναοῦ Ἁγίων Ἀναργύρων Πηγαδισιάνων, 5) Ἱ. Ναοῦ Ἁγίου Γεωργίου Νικολῆ - Μανάση - Ρουπακιά, 6) Ἱ. Ναοῦ Ἁγίας Παρασκευῆς Πλατυστόμων, 7) Ἱ. Ναοῦ Ἁγίου Βασιλείου Εὐγύρου, 8) Ἱ. Ναοῦ Ἁγίου Στεφάνου Βουρνικῶν, 9) Ἱ. Ναοῦ Ἀγ. Ἀθανασίου Ἁγίου Ἠλίας, 10) Ἱ. Ναοῦ Εἰσοδίων Θεοτόκου Σύβρου, 11) Ἱ. Ναοῦ Ἁγίου Βησσαρίωνος Λιμένος Βαθέος Μεγανησίου, 12) Ἱ. Ναοῦ Ἁγίας Τριάδος Καλάμου, 13) Ἱ. Ναοῦ Ἱ. Θ. Βλαχερνῶν - Ἰθάκης, 14) Ἱ. Ναοῦ Κοιμήσεως Θεοτόκου Ἀνωγῆς καὶ 15) Ἱ. Ναοῦ Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρος Σταυροῦ - Ἰθάκης, ἵνα ὑποβάλλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν ἀπαιτουμένων δικαιολογητικῶν, προκειμένου νὰ προβῶμεν

εἰς τὴν ἀνακήρυξιν τῶν ὑποψηφίων ἐφημερίων, πρὸς πλήρωσιν τῶν ἀνωτέρω ἐφημεριακῶν θέσεων.

Ἐν Λευκάδι τῆ 27ῆ Σεπτεμβρίου 1960.

† Ὁ Λευκάδος καὶ Ἰθάκης Δωρόθεος.

Ἱερὰ Μητρόπολις Μηθύμνης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 46 καὶ 47 τοῦ Α. Νόμου 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως καταλάβωσιν τὰς κενὰς ὀργανικὰς ἐφημεριακὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων τῶν Ἱερῶν Ναῶν 1) Ἁγίας Τριάδος Κλειοῦς, 2) Κοιμήσεως Θεοτόκου Λαφιῶνος, 3) Ἁγίου Γεωργίου Ἀργέννου καὶ 4) Ἁγίου Ἰωάννου Ρεύματος, ὅπως ὑποβάλλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν ἀπαιτουμένων πιστοποιητικῶν.

Ἐν Καλλονῇ τῆ 27ῆ Σεπτεμβρίου 1960

† Ὁ Μηθύμνης Κωνσταντῖνος

Ἱερὰ Μητρόπολις Μυτιλήνης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 46 καὶ 47 τοῦ Α. Ν. 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ τε κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως καταλάβωσιν τὴν κενὴν ἐφημεριακὴν θέσιν τῆς ἐνορίας Ἄγρας, ἵνα ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας εἰς τὸ περιοδικὸν «Ἐκκλησία», ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικά πρὸς ἀνακήρυξιν των ὡς ὑποψηφίων.

Ἐν Μυτιλήνῃ τῆ 29ῆ Σεπτεμβρίου 1960

† Ὁ Μυτιλήνης Ἰάκωβος

Ἱερὰ Μητρόπολις Λαρίσης καὶ Πλαταμῶνος

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 4, 47 καὶ 48 τοῦ Α. Ν. 200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν ἐνοριῶν 1) Ἁγίων Ἀναργύρων ὁμωνύμου χωρίου 2) Ἁγίου Δημητρίου Μελισσοχωρίου καὶ 3) Ἁγίας Παρασκευῆς Τόννων, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ κεκτημένους τὰ ὑπὸ τοῦ ὡς ἄνω Νόμου προβλεπόμενα προσόντα, ὅπως πρὸς κάλυψιν μιᾶς τῶν ὡς ἄνω θέσεων ὑποβάλλωσιν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας τὰ δικαιολογητικά των, ἵνα προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν αὐτῶν ὡς ὑποψηφίων.

Ἐν Λαρίσῃ τῆ 8ῆ Ὀκτωβρίου 1960

† Ὁ Λαρίσης Ἰάκωβος

Ἱερὰ Μητρόπολις Λήμνου

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰ ἀρθρα 46, 47, καὶ 48 τοῦ Α. Ν. 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», ὡς ἐτροποποιήθη καὶ διὰ μεταγενεστέρων Νομοθετικῶν Διαταγμάτων, προκειμένου ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς Ἐφημεριακῆς ὀργανικῆς θέσεως τοῦ ἐν τῇ Κοινότητι Ἁγίου Δημητρίου Ἱεροῦ Ναοῦ, προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ ἱερωθῶσι καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικά.

Ἐν Μυρίνῃ τῆ 8 Ὀκτωβρίου 1960

† Ὁ Λήμνου Παντελεήμων

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΙΕΡΑ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ

Κλητήριον Ἐπίκριμα

Πρὸς τὸν Ἱερομόναχον
Γερμανὸν Κεφαλᾶν
πρώην Κληρικὸν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν
ἄγνωστου διαμονῆς

Καλεῖσαι ὅπως ἐντὸς δέκα ἡμερῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως
τῆς παρουσίας ἐμφανισθῆς ἐνώπιον ἡμῶν καὶ ἀπολογηθῆς
ἐπὶ κατηγοριῶν, δι' ἃς ἐνηργήθησαν ἐνορκιοί ἀνακρίσεις.

Ἄν Ἀθήναις τῇ 17 Ὀκτωβρίου 1960

Ὁ ἀνακριτὴς
Οἰκ. Ἡλίας Θεοχαρόπουλος
Ἐφημέριος Ἱ. Ναοῦ Ἁγίου Ἀλεξάνδρου
Παλ. Φαλήρου.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Κλητήριον Ἐπίκριμα

Πρὸς τὸν Ἱερομόναχον Γερμανὸν Κεφαλᾶν
Κληρικὸν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν,
ἄγνωστου διαμονῆς

Καλεῖσαι, ὅπως ἐμφανισθῆς ἐνώπιον τοῦ Ἐπισκοπικοῦ
Δικαστηρίου Θεσσαλονίκης, ἅμα τῇ δημοσιεύσει τοῦ παρόντος,
ἵνα δικασθῆς ἐπὶ κατηγοριῶν, δι' ἃς ἐνηργήθησαν ἐνορκιοί
ἀνακρίσεις.

Εἰς περίπτωσιν μὴ ἐμφανισέως σου θέλεις δικασθῆ ἑρήμην.

Ὁ Προεδρεύων
τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου
† Ο Ταλαντίου Στέφανος

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΠΟΛΙΑΝΗΣ ΚΑΙ ΚΙΛΚΙΣΙΟΥ

Ἄρ. Πρ. Δ. Υ. Ἀθήνησι τῇ 22α Σεπτεμβρίου 1-60

ΕΠΙΣΚΟΠΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Κλητήριον Ἐπίκριμα

Πρὸς τὸν Ἱερέα Ἀθανάσιον Μίχαν
ἄγνωστου διαμονῆς

Καλεῖσαι νὰ ἐμφανισθῆς αὐτοπροσώπως ἐνώπιον τοῦ
Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου τῇ 31η Ὀκτωβρίου ἑ.ἔ. ἡμέρα
Δευτέρα καὶ ὥρα 7η π.μ., ἵνα δικασθῆς ὡς κατηγορούμενος
περὶ ἧς κατηγορίας ἀπελογηθῆς ἐνώπιον τοῦ ἐκτελοῦντος
χρέη ἀνακριτοῦ Ἀρχιμ. Θεοφίλου Ζησοπούλου, ἱεροκήρυκος
τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

Προσπειδηλοῦμέν σοι, ὅτι ἂν μὴ ἐμφανισθῆς τῇ ὡς ἄνω
ἡμέρα τε καὶ ὥρα θέλεις δικασθῆ ἑρήμην.

Ὁ Πρόεδρος
τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου
† Ο Πολυανῆς καὶ Κιλκισίου Ἰωακείμ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Κωνσταντίνου Καλοκύρη, Ὑψηλοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Συμπληρωματικὴ ἀνασκαφὴ τῆς ἐν Πανόρμῳ Κρήτης Παλαιοχριστιανικῆς Βασιλικῆς, Ἐκ τῶν Πρακτικῶν τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας, ἐν Ἀθήναις 1959, Σελίδες 10.

Πολυκάρπου Συνοδινού, Ἐκκλησιαστικὰ Ἀπομνημονεύματα. Ἐκδοσις Ὁρθοδόξου Χριστιανικοῦ Συλλόγου «Μέγας Ἀθανάσιος». Ἀθήναι 1960. Σελίδες 204.

Μιχαήλ Σ. Παναγιῶ Ἄδρος τοῦ Δικαίου Πανεπιστημίου τοῦ Μονάχου, Κομμουνισμός, Χριστιανισμός καὶ Δημοκρατία—(Ὁ Μαρξισμός εἶναι: μία ψευδοφιλοσοφία, ψευδοεπιστήμη καὶ ψευδοπροφητεία!). — Ἀθήναι 1960 Σελ. 140. Τιμὴ δρχ. 50.

Παναγ. Ν. Ἀντίπα, Καθηγητοῦ κλπ. Ἡθαυματουργικὴ δύναμις τοῦ Χριστοῦ ἐν Ναζαρέτ. Συμβολὴ εἰς τὴν ἀπολογητικὴν τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἐν Ἀθήναις 1960. Τύποις Ροδάκη καὶ Σια Σελ. 50.

Ἰωάν. Κων. Κορναράκη, Ἡ βίωσις τοῦ πάθους κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἁγ. Γραφῆς (Συμβολὴ εἰς τὴν Ποιμαντικὴν Ψυχολογίαν). — Ἐναίσιμος ἐπὶ διδακτορικῆ διατριβῇ, ὑποβληθεῖσα εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Ἀθήναι 1960, σελίδες 101.

Kahlil Gibran, Ὁ Προφήτης, Ἀπόδοσις στὰ ἑλληνικά: Γιάννη Παπαδάκη. Ἀθήναι 1960. Σελ. 110.

Ἐκκλησιαστικὴ Σχολὴ Ἁγίας Ἀναστασίας, (1919—1960), σελίδες 138.

Ταμεῖον Ἀσφαλίσεως καὶ Ἀρωγῆς Ὁρθοδόξου Ἐφημεριακοῦ Κλήρου Ἑλλάδος (Τ.Α.Κ.Ε.), Ἀπολογισμὸς 1959. Ἐν Ἀθήναις. Σελ. 113.

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

† Ὁ Μυτιλήνης ΙΑΚΩΒΟΣ

† Ὁ Ἰωαννίνων ΣΕΡΑΦΕΙΜ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Θεοδ. Σπεράντσα, Ἐχει βαθυτάτην ἐπίγνωσιν;

Τὸ χρονικὸν τῶν ἐργασιῶν τῆς ΙΖ' Συνόδου τῆς σεπτῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Θεοφ. Ἐπισκόπου Θαυμακοῦ Χρυσοστόμου, Τὸ ἔλαιον ἐξ ἐπόψεως τελετουργικῆς. (Συνέχεια).

Δημητρίου Φερούση, Ἐκκλησία καὶ Ῥαδιόφωνον.

Βιβλιοκρισία.

Παρατηρήσεων Στήλη.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Νεκρολογία.

Προκηρύξεις ἐκλογῆς ἱερέων.

Βιβλιογραφία.